

KRONIKA PZKO

1994

STYCZEŃ 1994

NOWOROCZNY KONCERT nawiejskiego chóru „Melodia” w Domu PZKO w Nawsiu, w niedzielę, 2 stycznia, zgromadził liczną publiczność miejscową i nawet z odległych zakątków Zaolzia. Odbywał się jeszcze w atmosferze minionych świąt. W pierwszej części koncertu zabrzmiały kolędy, na drugą część złożyły się stylizowane piosenki ludowe i inne popularne melodie. Chórem dyrygowała p. Aleksandra Paszek – Trefon z akompaniamentem fortepianowym p. Marty Bury, gościnnie wystąpił tenor, p. Władysław Czepiec z Mostów k. Jabłonkowa.

W SPOTKANIU przewodniczącego Parlamentu RC, Milana Uhde z nauczycielami PSP w Karwinie, 6 stycznia, wzięli również udział prezes ZG i dyrektor Biura. Przewodniczącemu Parlamentu były przekazane materiały o działalności PZKO. Na spotkanie popołudniowe w Radzie Polaków przedstawiciele PZKO nie byli zaproszeni.

WIZYTE w Ministerstwie Kultury, na zaproszenie ministra, Jindřicha Kabáta, wykonali 11 stycznia prezes ZG Jerzy Czap i dyrektor Biura Bohdan Suchanek. Wizyta miała charakter informacyjny. Przedstawiciele PZKO informowali ministra szczegółowo o działalności Związku i aktualnych trudnościach, głównie ekonomicznych. Poruszono również problem utraconych po wojnie majątków polskich organizacji. Minister odniósł się ze zrozumieniem do przedstawionych problemów i obiecał odwiedzić Zaolzie przy najbliższej okazji przyjazdu na Północną Morawę, co miało się odbyć w lutym lub marcu b.r. Niestety, za tydzień po tym spotkaniu, został odwołany ze swego stanowiska.

OSTATNIE ZEBRANIA sprawozdawcze – bilansujące jeszcze r. 1993, odbywały się w terenie. Między innymi, obradowało Koło Cierlicko Kościelec, gdzie dobiega końca budowa Domu Polskiego im. Żwirki i Wigury. W sprawozdaniu wykazano ogrom pracy wykonanej w czynie społecznym nie tylko przez członków Koła, ale także przez wiele organizacji cywilnych, wojskowych i kombatanckich, oraz instytucji z Polski, nasze Koła i zespoły. Wsparcie finansowe z Polski, szczególnie od Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, pozwala mieć nadzieję w pomyślne dokończenie Budowy – Symbolu, jeszcze w tym roku.

PAKIET PROPOZYCJI współpracy Górnośląskiego Oddziału Stow. „Wspólnoty Polskiej” w Katowicach z PZKO, przedyskutowano i ustalono konkretne działania, na spotkaniu przedstawiciele ZG i „Wspólnoty”, dnia 12.1. w Biurze ZG.

SEKCJA FOLKLORYSTYCZNA obradowała 13 stycznia. Omawiano program działania na rok bieżący i możliwości finansowe organizowania większych imprez.

BAL GOROLSKI – już szesnasty z kolei, zorganizowało MK PZKO w Mostach k. Jabłonkowa i miejscowy Zespół „Górole”, w lokalach mosteckiego Domu PZKO, dnia 8.I.

Od godz. 17-ej ponad 350 uczestników Balu obejrzało przegląd kapel i zespołów z Zakopanego, Ostrawy, Skalitego, Kozlovic, Brna, Błędowic, razem z „Górolami” a później już bawili się wszyscy przy wspaniałej muzyce, znakomitych posiłkach i trunkach aż do rana. Zaproszonych gości obowiązywał strój ludowy.

W RAMACH WSPÓŁPRACY z Macierzą Ziemi Cieszyńskiej przedstawiciele PZKO St. Zahradnik i J. Czup w dniach 21 –22.1.94 wzięli udział w uroczystości jubileuszu 10.lecia Koła MZC w Olsztynie. Koło istnieje przy uczelni, Wyższej Szkole Rolniczej, której liczni wykładowcy i profesorowie wywodzą się z Cieszyna i okolicy. Liczy ok. 70 członków. Przedstawiciele PZKO wygłosili odczyty o historii Zaolzia, dawniejszej i aktualnej, oraz o działalności PZKO.

OBRADY ZG PZKO – 25.1.94 – poświęcone były programowi najważniejszych imprez w roku bieżącym, których organizatorem lub współorganizatorem będzie Zarząd Główny i jego Biuro. Omówiono również kierunki współpracy z organizacjami zarówno w kraju, jak i za granicą. ZG podjął uchwałę, w myśl której będzie na partnerskich zasadach rozwijać współpracę z wszystkimi organizacjami polskimi działającymi na Zaolziu, w szczególności zaś z Radą Polaków, Macierzą Szkolną, Towarzystwem Nauczycieli Polskich, Związkiem Haarcerstwa Polskiego i Stowarzyszeniem Młodzieży Polskiej. PZKO będzie ściśle współpracować ze Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska” w Warszawie i jego oddziałami a także z partnerami tradycyjnymi, z Towarzystw regionalnych, oraz Macierzą Ziemi Cieszyńskiej. Biuro ZG zostało zobowiązane do nawiązania kontaktów z ugrupowaniami polonijnymi w Europie i zaoferowania możliwości współpracy. Z informacji z terenu wypłynęło, że jest krytyczna sytuacja w polskim przedszkolu i szkole w Piosku, grożąca likwidacją tych placówek, także są problemy z dalszą działalnością Chóru Mieszanego PZKO w Boguminie. Do zbadania sytuacji zostali zobowiązani dyrektor Biura i prezes ZG w Piosku, a J. Wierzgoń w Boguminie. O Dodatku do Zasad Miejscowych Kół, Zespołów) poinformowała H. Gawlas. Parlament RC 3.12.1993 dopełnił Ustawę nr.586/1992 o podatkach dochodowych. W myśl dopełnionej Ustawy, Miejscowe Koła, Zespoły, które nie prowadzą systematycznej (profesjonalnej) działalności gospodarczej są zwolnione od odprowadzania podatku dochodowego.

BAL TOWARZYSKI PZKO – odbył się 28.1. we wszystkich lokalach hotelu Piast. Bawiło się znakomicie 250 osób z obu brzegów Olzy, którzy z radością przyjęli odrodzenie tradycji balowania w Piaście. Gościem był konsul generalny RP z Ostrawy, Jerzy Kronhold. Grały orkiestry „Frak”, „AV Studio”, kapela „Olzy”. Konferansjerami (wodzirejami) byli Pawełka Niedoba i Karol Suszka. W przerwach między tańcami występowały zespoły: „Olza”, „Suszanie”, „Rytmika”, z MK PZKO z Nieborów, Milikowa, Jasienia. Bardzo atrakcyjna były loteria z cennymi nagrodami.

LUTY 1994

NADZWYCZAJNE ZEBRANIE ZG PZKO – zostało zwołane 8.2. w związku z pismem z Ministerstwa Kultury, które ZG otrzymał 28.1., a w nim został powiadomiony, że dotacja MK na działalność PZKO wyniesie w tym roku 500 tys. Kč, (tj. 1/7 kwoty z roku minionego). W tej sytuacji dalsza działalność jest poważnie zagrożona. W celu natychmiastowej interwencji i dla zorientowania się na miejscu, 3 lutego prezes ZG i dyrektor Biura spotkali się z ministrem pełnomocnym ambasady RP

w Pradze Witoldem Rybczyńskim, następnie z kierowniczką Wydziału d.s. Narodowości Urzędu Prezydenta, p. Dluhošová i w Ministerstwie Kultury z wiceministrem Michałem Prokopem, informując o charakterze i działalności PZKO i jego potrzebach. Rozmowy w MK narazie nie przyniosły żadnego pozytywnego rezultatu. Wiceminister Prokop argumentował decyzję Ministerstwa tym, że powstały nowe organizacje narodowościowe a kwota pieniędzy z budżetu państwa na wsparcie działalności kulturalnej mniejszości narodowych pozostała na poziomie lat poprzednich, nawet została o obniżona. Następnie przedstawiciele PZKO pojechali 6.2. do Warszawy, by zaistniałą sytuację omówić z prof. A. Stelmachowskim. Prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” obiecał pomoc po linii dyplomatycznej zwracając się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Kancelarii Prezydenta RP o interwencję u odpowiednich władz czeskich.

Dyskusja na zebraniu Zarządu Głównego wokół tego problemu miała charakter wniosków i propozycji co należy zrobić i do kogo się zwrócić w tej sprawie, a także, jak starać się uniezależnić od dotacji. (n.p. poprzez wynajmowanie budynków PZKO). Uchwalono wystosować protest do Ministra Kultury, szefa Urzędu Rządu RC i wicepremiera Luxa z żądaniem jednocześnie przyjęcia delegacji PZKO. Należy w nim podkreślić, że decyzja o nie przyznaniu dla PZKO dotacji na poszczególne projekty pomimo, że uznano je za dobre, jest sprzeczna z „zasadami vlády k příslušníkům národnostních menšin”. Dramatycznym jest to, że decyzja MK jest nieoczekiwana. Organizacja tak mocno rozbudowana jak PZKO ze swymi strukturami: Biuro ZG z pracownikami, Teatr Lalek „Bajka”, kostiumeria, Rytmika, zespoły reprezentacyjne – nie jest przygotowana do natychmiastowej restrukturyzacji, co grozi finansową zapaścią na następne lata.

Drugim tematem obrad ZG w tym dniu była sytuacja gospodarowania w hotelu Piast. Była przedstawiona ekspertyza opracowana przez p. Czesława Arkuszyńskiego z Warszawy (na polecenie „Wspólnoty”), p.t., „Opinia o sytuacji ekonomicznej, stanie technicznym i organizacji pracy w hotelu Piast”. Ocena była bardzo szczegółowa a przedstawione wnioski wymagające natychmiastowej realizacji, trudne w aktualnej sytuacji: sprowadzić kapitał z zewnątrz, doprowadzić do 60 % zajętości w skali rocznej. Ponadto zaistnieć w reklamie, reaktywować produkcję garmazeryjną i cukierniczą, uniemożliwić przecieki w gastronomii, zaprowadzić elektroniczną kasę – to tylko niektóre z wariantów „minimum”. Wariant „maksimum” mówił o : poszukaniu inwestora, spłaceniu długów i generalnym remoncie, lub ogłoszeniu upadłości i znalezieniu inwestora z kapitałem, oraz dalsze z tym związane działania i procedury, zakończone remontem hotelu i ustaleniami prawnymi dla udziałowców.

Do aktualnej sytuacji wypowiedział się pełnomocnik Spółki, inż. Edwin Macura. Strata spółki „Piast Company” wynosi 1,5 miliona, Spółka nie płaci socjalnego i zdrowotnego ubezpieczenia. Ubezpieczalnie wprowadziły sankcje finansowe.

W dyskusji przedstawiano różne propozycje naprawy sytuacji ekonomicznej Piasta. ZG podjął uchwałę: 1. Zaprowadzić natychmiast intensyfikację kontroli w gastronomii, kontrolować miesięcznie wyniki ekonomiczne poszczególnych działów, analizować przyczyny stratowej działalności.

2. Przygotować pomieszczenia do wynajęcia zainteresowanym firmom,

3. Rozwijać inną działalność handlową i usługową, 4. Przeanalizować wnioski z opinii Cz. Arkuszyńskiego i natychmiast wprowadzać do realizacji te, które nie wymagają specjalnych inwestycji i przygotowań.

Dyrektor Biura dostał od ZG polecenie opracowania zmian organizacyjnych we wszystkich wydziałach, w celu zminimalizowania obsady administracyjno – instruktorskiej do liczby 4 – 6 pracowników, łącznie z dyrektorem.

PONOWNIE prezes ZG i dyrektor Biura wyjechali do Pragi, by interweniować, tym razem u ministra d.s. narodowości, Igora Němca. W spotkaniu wzięli także udział Wawrzyniec Fójcik-przedstawiciel Rady d.s. Narodowości, Michał Chrzastowski-wiceprezes Rady Polaków. Minister obiecał poruszyć problem dotacji na posiedzeniu Rady. Poza tym, delegacja spotkała się w tej sprawie z posłem Pavelą-przewodniczącym Komisji Parlamentarnej d.s.Narodowości i Petycji, oraz z posłem Kozłem-przew.Komisji Parlamentarnej d.s. Kultury,Szkolnictwa i Młodzieży. Spotkania skończyły się na niezbyt przekonujących obietnicach. W rozmowach z Ministrem przedstawiciele PZKO żądali o wprowadzenie do Rady d.s. Narodowości przedstawiciela tej organizacji, z tego tytułu, że jest to największa polska organizacja w RC i na podstawie nieoficjalnej informacji, że dotychczasowy członek Rady Danuta Branna zrezygnowała z prac w Radzie. Okazało się, że odwołała swoją rezygnację a liczby przedstawicieli do Rady nie można powiększać.

NA ZEBRANIU ZG – 22.2. omawiano dotychczas podjęte działania i zdawano relacje ze spotkań, które mieli prezes ZG i dyrektor Biura z przedstawicielami władz w sprawie dotacji z Ministerstwa Kultury.Do ministra Pavla Tigrida został wysłany list. Omawiano program działalności Zarządu Głównego do połowy roku i budżet w nowo zaistniałej sytuacji finansowej. Dyrektor B.Suchanek przedstawił propozycję reorganizacji Biura ZG. Prowadzi to w konsekwencji do ograniczenia dotychczasowej działalności, z czym nie zgadzają się niektórzy członkowie ZG. Ponownie zobowiązano prezesa i dyrektora do wysłania listów do najwyższych władz państwowych i kontynuowania działań o wprowadzenie przedstawiciela ZG PZKO do Rady d.s. Narodowości. ZG upoważnił prezesa i dyrektora Biura do podejmowania decyzji w sprawie ewentualnej pożyczki pod zastaw hipoteczny Ośrodka Wczasowego w Koszarzyskach.

Z protokołem z zebrania Rady Nadzorczej spółki „Piast Company”zaznajomiła obecnych inż.Halina Gawlas.

Poruszano problem dalszej działalności TL Bajka (grozi likwidacja). ZG zwrócił się z prośbą do Stow.„Wspólnota Polska”o pomoc w zorganizowaniu w czasie wakacji występów w Polsce. Prezes ZG i dyrektor Biura spotkali się z dyrektorem Teatru Cieszyńskiego, Ladislavem Slivą w celu zbadania możliwości ewentualnego przerejestrowania Bajki do Teatru, możliwości powstania fundacji, podobnej do teatralnej, wspomagającej TL Bajka ustaleń.

MARZEC 1994

W AMBASADZIE RP w Pradze odbyło się 1 marca spotkanie z Marszałkiem Sejmu RP Józefem Oleksym, który w tych dniach był z wizytą państwową w Parlamencie RC. W spotkaniu wzięła udział reprezentacja Zaolzia, w tym przedstawiciele PZKO Jerzy Czap i Bohdan Suchanek. Marszałek poinformował przedstawicieli polskich organizacji w RC o rozmowach ze stroną czeską. Wśród tematów dwustronnej współpracy między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czeską, jak zapewnił Marszałek Oleksy, była również poruszana sprawa zwrotu przedwojennych majątków polskich.. Przedstawiciele PZKO w trakcie spotkania udekorowali Ambasadora Jacka Balucha i Radcę Witolda Rybczyńskiego złotą odznaką „Zasłużony dla Związku ‘’, przyznane przez ZG, jako wyraz szacunku i wdzięczności za współpracę, pomoc i wsparcie w związku z kończącą się ich misją dyplomatyczną.

CHRZEST SŁOWNIKA polsko – czeskiego, nowego, dr Karla Olivy odbył się 3 marca w Ambasadzie RP w Pradze. Wprowadzenie na rynek księgarski czeski i polski oczekiwanego od dziesiątków lat Słownika, miało uroczystą oprawę. Wśród przedstawicieli wielu zainteresowanych środowisk, udział wzięli też przedstawiciele PZKO, z którymi dr Oliwa się spotkał. Szczególnie bliskie kontakty miał autor Słownika z p. Rudolfem Froncem z Hawierzowa, z którym współpracował już od dłuższego czasu.

JUBILEUSZ 40 – LECIA ZPiT „Górnik”, zespołu reprezentacyjnego ZG PZKO, uczczono 5.3. w Domu Kultury w Karwinie-Nowym Mieście „Karwińskim Walczykiem” Eugeniusza Fierli i Józefa Ondrusza rozpoczęto uroczysty koncert, który poprowadziła Halina Kowalczyk, przez szereg lat związana z zespołem, jako konferansjerka. Aktualnie nie ma już chóru, orkiestra występuje w ograniczonym składzie. Gośćmi honorowymi uroczystości byli przedstawiciele Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie, dawni dyrygenci Tadeusz Geiger i Józef Foltyn, przedstawiciele miasta Karwiny. Występy tancerzy przyjmowane były z aplauzem. Choreografię polskich tańców narodowych, cieszyńskich, słowackich i czeskich opracowali Urszula Wiśniowska – aktualna kierowniczka „Górnika”, Adam Palowski i Jan Mračna. Sala koncertowa w Domu Kultury była przepelniona. Na końcu były gratulacje i życzenia dalszych jubileuszy. Po koncercie odbyło się spotkanie towarzyskie aktualnych i dawnych „górników” we frysztańskim Domu PZKO.

SEKCJA SPORTU I TURYSTYKI ZG PZKO – zorganizowała w dniach 3 – 7 marca wyjazd 14 – osobowej reprezentacji Zaolzia na XVIII . Bieg Piastów w Jakuszycach k. Szklarskiej Poręby. Spotykają się tutaj co roku wyczynowcy i amatorzy a wśród nich Polonusi z całego świata. Zaolziańscy zawodnicy wśród ponad 1100 zawodników uplasowali się na bardzo dobrych miejscach. W tym miesiącu także SSiT zorganizowała mistrzostwa akademickie PZKO w siatkówce i koszykówce, oraz otwarte mistrzostwa PZKO w szachach.

NADZWYCZAJNY KONWENT PREZESÓW był zwołany 10 marca. Głównym tematem obrad była sprawa okrojenia dotacji państwowych na działalność polskich organizacji w RC.

Stwierdzono, że kierownictwo Związku zrobiło narazie wszystko, co w jego mocy, by uświadomić władzom RC krytyczną sytuację i zagrożenie istnienia nie tylko PZKO, ale i innych polskich organizacji w RC. Podkreślano, że w Kołach musi się toczyć normalna praca, oraz ustalono priorytetowe ogólnozwiązkowe imprezy. Podjęto uchwałę zobowiązującą ZG do przygotowania petycji do Rządów RC, RP i Rady Europy. Konwent zobowiązał prezesów Kół do zbierania wśród członków podpisów pod petycją.

OŻYWIENIE W KLUBACH SENIORA – 4 marca spotkali się w Cz. Cieszynie przewodniczący i sympatycy Klubów Seniora z Miejscowych Kół. W żywej dyskusji podkreślono znaczenie Klubów i możliwości wspierania zarządów radą i długoletnim doświadczeniem w pracy społecznej. Wzajemne kontakty między Klubami będą utrzymywane m.in. poprzez organizowanie wspólnych wycieczek. Seniorzy postanowili też nawiązać bliższą współpracę z zarządem „Beskidu Śląskiego”.

KONFERENCJA PRASOWA – 16 marca, w praskim centrum prasowym odbyła się konferencja prasowa polskich stowarzyszeń w RC. Delegacje w składzie: Danuta Branna i Igor Stonawski (Rada Polaków), Jerzy Czap i Bohdan Suchanek (PZKO), Franciszka Chocholáč („Beskid Śląski”) i Jan Branny (Macierz Szkolna) przedstawili stołecznym dziennikarzom aktualne problemy polskiej mniejszości narodowej. Omówiono i skomentowano koncepcję polityki Rządu RC, która w sensie deklaracyjnym jest do zaakceptowania, lecz nie widać skutków jej realizacji. Przedstawiciele organizacji podkreślali, że do Pragi nie przyjechali po dotacje, ale po rozwiązania systemowe. Dotychczas najwyżsi przedstawiciele władz nie zareagowali na listy sygnalizujące zagrożenie wynikające z braku środków na działanie.

KONCERT DLA JUBILATA – w sobotę, 19.3. w Teatrze czeskokocieszyńskim, Zaolzie świętowało 80. urodziny Władysława Niedoby – Jury spod Gronia, człowieka o bogatej działalności kulturowej, założyciela Sceny Polskiej Teatru w Cz. Cieszynie, powszechnie cenionego „Hetmana Zaolzia”. W koncercie wystąpiło wiele zaolziańskich zespołów, okolicznościowy biogram – drogę życiową Jubilata przedstawił prof. Daniel Kadłubiec, badacz folkloru cieszyńskiego. Gościem honorowym był dyrektor artystyczny ZPiT „Śląsk”, Stanisław Hadyna. Długą kolejkę z gratulacjami rozpoczął Wiceminister Kultury RP Michał Jagiełło, dekorując Jubilata Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi RP przyznany przez Prezydenta Lecha Wałęsę, na wniosek Konsula Generalnego Jerzego Kronholda, również obecnego na uroczystości. Przepelniona sala Teatru jeszcze długo po koncercie fetowała owacjami Jubilata.

KONFERENCJA PRASOWA w Warszawie – zorganizowało ją 22.3. Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” z udziałem przedstawicieli mniejszości polskiej w RC. Na spotkanie z dziennikarzami przybyli Jerzy Jura i Danuta Branna z Rady Polaków, Jerzy Czap i Bohdan Suchanek z ZG PZKO, Janusz Ciesielski z wydawnictwa „Olza” i redaktor Zwrotu Franciszek Bałon. Temat był ten sam, jak na konferencji praskiej – dotacje dla organizacji polskich w RC. Mówiono o trudnościach w realizacji ustawowo właściwie zagwarantowanych praw dla mniejszości, o konsekwencjach, jakie niesie z sobą redukcja dotacji na zachowanie i kontynuowanie własnej kultury w środowisku mniejszości narodowej.

Poinformowano jednocześnie o szerokiej palecie PZKO-wskiej działalności, zwrócono uwagę na szczególnie trudną sytuację finansową Teatryku Lalek „Bajka”. Dziennikarzy interesowała asymilacja w polskim środowisku, szkolnictwo, stan prawny byłych majątków i aktualne kroki podjęte w celu zapewnienia środków na działalność. Delegacja Zaolzia spotkała się także z prof. Andrzejem Stelmachowskim, prezesem „Wspólnoty”.

KAWIARENKA POD PEGAZEM – otworzyła ponownie swe podwoje 25.3. w jabłonkowskim Domu PZKO. Tym razem gościem był Konsul Generalny RP w Ostrawie Jerzy Kronhold – obecnie polityk, wcześniej poeta, dysydent solidarnościowy. Jako poetę przedstawili gościa, prowadzący Wilhelm Przeczek i recytujący jego wiersze, Karol Suszka. Organizatorzy cieszyli się z obecności na spotkaniu młodych słuchaczy.

ZEBRANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO – odbyło się 29.3. w salce posiedzeń w Cz. Cieszynie. Tematami obrad były: analiza, opracowana przez dr J. Wierzgonia, o perspektywie działalności zespołów, decyzja o podjęciu przygotowań do Festiwalu w r. 1995m, sprawy Piasta. Z uchwał z poprzednich zebrań stwierdzono, że do Bielska

przekazano odpowiednie informacje i odbyło się spotkanie, na którym omówiono współpracę z Bielskim Ośrodkiem Kultury, dotyczącą Tygodnia Kultury Beskidzkiej i Gorolskiego Święta. Były wysłane listy do władz państwowych, niestety, narazie bez odpowiedzi.

ZG przyjął do wiadomości informację dotyczącą aktualnego stanu artystycznych zespołów PZKO: chórów, ZPiT, małych form, zespołów teatralnych, orkiestr. Naczelnym mottem jest: nie dopuścić do osłabienia ich działalności.

ZG postanowił zorganizować dnia 27 maja 1995 w Karwinie, Festiwal PZKO pod nazwą „Festiwal Kultury Polskiej”. Komitet organizacyjny będą tworzyć wszyscy członkowie ZG. Inż. E. Macura poinformował o aktualnej sytuacji ekonomicznej Piasta, który nadal jest stratowy – w lutym –158 tys.kč. Informował także o krokach w kierunku reorganizacji wewnętrznej, o rozmowach z firmami polskimi i czeskimi z celem finansowego zaangażowania się w Spółce „Piastr Company”. Narazie wynajęto pomieszczenia w hotelu dla 5 firm, obniżono stan pracowników. Inż. Halina Gawlas poinformowała o pracy Rady Nadzorczej. Prezes informował o rozmowach z Andrzejem Mickiewiczem, dyrektorem Departamentu Premiera w Urzędzie Rady Ministrów, który sugerował zorganizowanie spotkania z polskimi przedsiębiorcami, by zainteresować ich Piastem.

KWIECIEŃ 1994

NOWA PREMIERA „BAJKI” – odbyła się 6.4.

Przygotowano sztukę dla najmłodszych pod tytułem „Miś Rymcimcim” J. Wilkowskiego w reżyserii Karola Suszki, z muzyką debutanta Andrzeja Macoszka i scenografią Haliny Szkopek. Sztukę wystawiono dzięki sponsorom, którzy finansowo wsparli zagrożony w swej egzystencji Teatrzyk Lalek.

POROZUMIENIE O WSPÓŁPRACY - pomiędzy ZG PZKO i Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury w Bielsku-Białej, podpisali 12.4. przedstawiciele ZG i organizatorzy Gorolskiego Święta z dyrektorem WOK-u, Ryszardem Strutyńskim w stolicy województwa bielskiego.

Umowa przewiduje współpracę w zakresie wymiany zespołów artystycznych, przedstawiciele środowisk twórczych i naukowych, oraz wzajemną wymianę wystaw, związanych zwłaszcza z różnego typu imprezami regionalnymi. WOK zobowiązał się, w miarę swych możliwości, do wspierania działalności wydawniczej ZG.

FINAŁ KONKURSU RECYTACJI – zorganizowany przez PZKO, odbył się 14.4. w PSP w Cz. Cieszynie. Brało w nim udział 104 recytatorów. Najstarszą uczestniczką konkursu była 83-letnia pani Urszula Bogocz z MK PZKO Karwina-Frysztat, która otrzymała nagrodę specjalną za recytację III części Dziadów A. Mickiewicza. W pracach jury uczestniczyli aktorzy Sceny Polskiej, Bajki i członkowie Sekcji Kultury Teatralnej. Nagrody ufundował Konsulat Generalny RP w Ostrawie.

JUBILEUSZ ZPiT „OLZA” – Do ostatniego miejsca zapelniona sala Teatru w Cz. Cieszynie, razem z gośćmi z Polski i Słowacji świętowała w sobotę, 16.4. 40-lecie istnienia naszego reprezentacyjnego zespołu. „Olzianie” uczcili swoje święto XVII. premierą – koncert wykonali brawurowo. Gośćmi honorowymi byli długoletni współpracownicy zespołu, Janina i Kazimierz Ferfecy, Wanda i Tadeusz Barowie, pani Janina Marcinek kierowniczka Zespołu Ziemi Cieszyńskiej, Konsul Generalny RP,

przedstawiciele „Wspólnoty” z Warszawy, zaolziańskich organizacji i zespołów, ZPiT „Śląsk” i ze Słowacji. Licznie zjawili się dawni tancerze „Olzy”. W pierwszej części koncertu, zatytułowanej „Płyniesz Olzo”, zespół przedstawił tańce mieszczan cieszyńskich w choreografii Janiny Marcinek, tańce regionu cieszyńskiego w choreografii Otto Jaworka, oraz pełne werwy tańce słowackie w choreografii J. Blahy i S. Sadvorského z Trenčína. W drugiej części zaprezentowano polskie tańce narodowe w choreografii A. Kocylowskiego i T. Bara. Cały zespół, jego soliści, kierownictwo „Olzy” - Danuta i Otto Jaworkowie, oraz kapela pod kierownictwem Henryka Chmiela zebrali gorące brawa i owacje a także gratulacje i życzenia od licznych gratulantów.

PRZYKŁAD WSPÓŁPRACY dla naszych Miejscowych Kół i może sposób na ożywienie działalności i przetrwanie, to bliskie, długoletnie związki skrzeczńskiego Koła, z Towarzystwem Miłośników Grodkowa. W dniach 15 – 17.4. delegacja ze Skrzeczonia bawiła w Grodkowie, gdzie uczestniczyła w ogólnopolskiej inauguracji „Dni Olimpijczyka”, z okazji obchodów 100-lecia Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego i 75-lecia Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Było tam wiele znakomitości z dawnej i współczesnej ery polskiego sportu. Trzeba podkreślić, że nie tylko takie podniosłe okazje są powodem do spotkań. Od 20 –tu lat, co roku, spotykają się w Grodkowie, lub w Skrzeczoni, członkowie i zespoły obu zaprzyjaźnionych organizacji.

WIZYTA W ZG PZKO – z członkami prezydium ZG spotkali się 23.4. wiceminister spraw zagranicznych RP Stanisław Dobrzański i doradca d.s. Polonii i Polaków w Urzędzie Rady Ministrów Jarosław Chyliński, w trakcie swej 3-dniowej wizyty na Śląsku, Morawach i w Pradze.

Zapoznali się z historią PZKO i jego aktualną działalnością, oraz zostali poinformowani o sytuacji ekonomicznej w odniesieniu do najnowszych decyzji Ministerstwa Kultury RC.

Dyskutowano o potrzebie nowych możliwości współpracy z Polską. Następnego dnia, goście odwiedzili Domy PZKO w Będowicach, Olbrachcicach, w Karwinie-Raju i Frysztacie, w Milikowie-Pasiekach i Nawsiu, gdzie spotkali się z Wł. Niedobą (Jurą spod Gronia). Zwiedzili także Lasek Miejski, gdzie odbywają się Gorolskie Świąta, oraz Ośrodek PZKO w Koszarzyskach.

ZEBRANIE ZG PZKO – odbyło się 26.4. Dyskutowano o przedstawionych przez dyrektora Biura kosztach i dochodach ZG, analizie finansowej projektów ZG, o zapewnieniu bliskich projektów z udziałem PZKO : Trojoku Śląskim i 50. rocznicy Tragedii Żywocickiej. Był również przedstawiony stan przygotowań do Gorolskiego Świąta. W sprawie przyszłorocznego Festiwalu były przeprowadzone wstępne rozmowy z przedstawicielami PZKO-wskich obwodów Karwiny i Orłowej z wynikiem pozytywnym. Zobowiązano dyrektora Biura i Wł. Młynka do zorganizowania występów naszych zespołów w Cieszynie i spróbowania rekrutacji młodzieży z cieszyńskich szkół średnich do zaolziańskich zespołów. ZG zaakceptował odznaczenia, wśród nich: dla Adolfa Ondrusza, prezesa MK PZKO w Łazach – Zasłużony dla Związku I. Stopnia, z Wpisem do Złotej Księgi PZKO.

ANALIZA GOSPODAROWANIA PIASTA – była przedstawiona na łamach Głosu Ludu 30.4. Autorem jest p.inż. Halina Gawlas, przewodnicząca Rady Ekonomiczno-Organizacyjnej ZG.

XXXIV KAWIARENKA POD PEGAZEM zgromadziła 29.4. w jabłonkowskim Domu PZKO wielu uczestników. Miała podniosłą oprawę – chór „Gorol” odśpiewał Gaude Mater Polonia i inne pieśni patriotyczne. Otwierała bowiem obchody 50. rocznicy Powstania Warszawskiego, przypominała 203. rocznicę Konstytucji 3 Maja i odbywała się w przeddzień seminarium historycznego o Józefie Piłsudskim. Gościem Kawiarenki był członek warszawskiego Oddziału Literatów Polskich Bohdan Urbankowski, poeta, eseista, malarz, twórca sztuk scenicznych i radiowych, laureat wielu nagród literackich. Jego patriotyczne i liryczne wiersze czytał Bogusław Słowiaczek a całość spotkania prowadzili Wilhelm Przeczek i Jan Pyszko.

SEMINARIUM – z okazji 80. rocznicy pobytu założyciela Legionów, Marszałka Józefa Piłsudskiego i jego legionistów w Jabłonkowie i okolicy, zorganizowała 30.4. w jabłonkowskim Domu PZKO, Sekcja Historii Regionu ZG. Referat o życiu J. Piłsudskiego i jego koncepcji politycznej wygłosił dr Bohdan Urbankowski z Warszawy, wiceprezes Związku Piłsudczyków. Referat o pobycie Marszałka i Władysława Sikorskiego na tym terenie – prezes SHR Otokar Matuszek, na podstawie dokumentów historycznych i relacji zaolziańskich działaczy. Wypowiedź prezesa dopełniła jeszcze nauczycielka Lidia Przeczek, opierając się na rodzinnej dokumentacji. Nie doszło do zaplanowanego odsłonięcia Tablicy pamiątkowej, ponieważ burmistrz A.Tichon zażądał dodatkowej dokumentacji, aczkolwiek Rada Miejska stosowne pozwolenie już przedtem wydała.

MAJ 1994

RREPRYZY Jubileuszowego Koncertu „Olzy” odbyły się 1 maja w Teatrze czeskokocieszyńskim i 21.5. w Domu Kultury w Hawierzowie. Pełne sale zadowolonych słuchaczy serdecznie przyjęły „Olzian”, gorąco oklaskując ich występy.

SEKCJA SPORTU I TURYSTYKI ZG PZKO – zorganizowała w maju dla dzieci i młodzieży z Jastrzębia pobyty na Zaolziu w dwu turnusach 2 i 6 maja. Pokazano młodzieży zaolziańskie miejsca pamięci – Żwirkowisko, Żywocice, informowano o życiu mniejszości polskiej w Republice Czeskiej, o działalności PZKO. Zorganizowano także dwudniową wycieczkę na Morawy i do Wiednia dla członków Polskiego Związku Niewidomych.

APEL do nauczycieli i zarządów Kół – wystosował prezes w imieniu Zarządu Głównego (GL 19.5.), w sprawie rekrutacji do PZKO uczniów kończących w tym roku ósmą klasę. Od zaangażowania młodych ludzi w pracy związkowej, młodzieżowej, lub w zespołach i podtrzymywania kontaktów z polskim środowiskiem, jest szansa, że młodzież nie zatraci świadomości narodowej i nie będzie obojętna na wartości, w których dotąd wyrastała. To może w przyszłości decydować o tym, do jakiej szkoły młodzi ludzie zapiszą swoje dzieci.

KONKURS w dziale poezji, ogłoszony dla zaolziańskich szkół przez SLA ZG PZKO w lutym b.r., został rozstrzygnięty. Jury w składzie: Janina Kowalska, Jan Pyszko i Gustaw Sajdok – przewodniczący, rozpatrywało 42 prace młodych poetów z szkół podstawowych i 6 prac uczniów szkół średnich. Przyznano 3 nagrody i 6 wyróżnień dla młodzieży z podstawówek i 2 nagrody w kategorii szkół średnich. Ciekawe, że najlepsi młodzi poeci wywodzą się z pod gór. Fundatorami nagród byli: ZG PZKO,

„Jutrzenka”, „Ogniwo”, „Nasza Gazetka”, „Głos Ludu” i „Zwrot”. Lauraci konkursu spotkali się 7.6. w salce ZG razem z gośćmi – rodzicami, redaktorami prasy i przedstawicielami ZG i SLA. Spotkanie prowadził Gustaw Sajdok a młodzi twórcy zaprezentowali swoje utwory.

OBRADY ZG PZKO – odbyły się 24.5. Tematem był projekt działalności Biura ZG, działania na polu kultury, najbliższe imprezy. Dyrektor Biura przedstawił projekt działalności w nowych warunkach finansowych – było to zadanie z kwietniowego zebrania ZG. Po dyskusji, projekt przyjęto z poprawkami, które zaleciła Rada Ekonomiczno – Organizacyjna. Prezes poinformował o spotkaniu wraz z dyrektorem, z pracownikami Wydziału Kultury Biura ZG i z doc. D. Kadłubcem. Omawiano sposoby działania w celu skuteczniejszej aktywizacji członków Związku, zwłaszcza młodzieży i lepszej współpracy z Macierzą, SMP i Harcerstwem. Członkowie ZG zobowiązali się do wzięcia aktywnego udziału w werbowaniu ośmioklasistów do PZKO. Ponieważ pojawiają się rozbieżności we współpracy pomiędzy MK w Karwinie-Nowym Mieście a ZG, polecono prezesowi podjęcie rozmów z zarządem nowomiejskiego Koła w celu wyjaśnienia nieporozumienia. Na ważne imprezy, które odbędą się w czerwcu wydelegowano przedstawicieli ZG.

„KAWIARENKA U ADAMA” – w Domu PZKO im. Adama Wawrosza w Trzyńcu Na Tarasie, odbyła się 26.5. inauguracja nowej, poetyckiej kawiarenki, której inicjatorami są Piotr Horzyk i Gustaw Sajdok, członkowie Grupy Literackiej 63, do której należał poeta, satyryk i lekarz, Janusz Gaudyn, zmarły tragicznie przed 10-u laty. On właśnie i jego twórczość prezentowano podczas tego udanego wieczoru. Była też nastrojowa muzyka. Organizatorzy, Miejskowe Koło PZKO, zamierzają organizować „Kawiarenkę u Adama” w kwartalnym cyklu.

„DZIEŃ OSZELDY” – Kolejną, już 41. „Oszeldówkę” zorganizowało 28 maja Miejskowe Koło PZKO w Nieborach. Impreza odbyła się w Domu PZKO i przyległym ogrodzie. Wzięło w niej udział ponad 300 uczestników - gości miejscowych, z dalszej okolicy a także z poza granicy. Podobały się występy zespołów artystycznych, m.in. „Górnika”, przedszkolaków i dzieci szkolnych, oraz występ gospodarzy imprezy – chórów „Zgoda” i „Ropica”. Zainteresowanie wzbudziła wystawa obrazów artystów SLA i pokaz szermierki. Wieczorem, do tańca grała popularna kapela „Smolaři” Dobry nastrój dopełniały obficie zaopatrzone bufety i piękna, słoneczna pogoda.

CZERWIEC 1994

TROJOK ŚLĄSKI – drugie w kolejności Święto Pieśni Chóralnej, odbył się w tym roku po czeskiej stronie Śląska Cieszyńskiego 5 czerwca. Organizowany był przez Polski Związek Chórów i Orkiestr w Warszawie z Oddziałami w Katowicach i Bielsku, Unię Czeskich Zespołów Chóralnych w Pradze i Ostrawie, oraz Zrzeszenie Śpiewaczo – Muzyczne ZG PZKO. W niedzielę 5.6., aula Uniwersytetu Śląskiego w Karwinie przyjęła 800 śpiewaków z Polski, Moraw i Zaolzia. Koncert rozpoczęto wspólnym odśpiewaniem „Gaude Mater Polonia”. Następnie występowały cztery znakomite zespoły: Chór Dziecięcy Szkoły Podstawowej w Strumieniu – dyrygent Krzysztof Wójtowicz, Młodzieżowy Chór Mieszany Schola Cantorum z Knuruwa – dyr. Jerzy Pogodzki, Pěvecké sdružení „ Slezská Ostrava”- dyr. Jan Spisar, oraz Polski Chór Mieszany „Collegium Cantorum” – dyr. Leszek Kalina. Na zakończenie wszystkie chóry odśpiewały trzy pieśni śląskie. Połączonymi chórmi dyrygowali Józef Wierzgoń i

Leszek Kalina. W godzinach popołudniowych zespoły z Polski, morawskie i zaolziańskie koncertowały we Frysztacie, Orłowej – Lutyni, Stonawie, Olbrachcicach, Lutyni Dolnej, Czeskim Cieszynie, Cieszynie, Nydku, Trzycieżu i Stieborzicach k. Opawy. Udział w koncercie wzięli przedstawiciele władz wojewódzkich z Katowic i Bielska-Białej, burmistrzowie Karwiny i Cieszyna, przedstawiciele Konsulatu Generalnego RP w Ostrawie, naczelne władze związków śpiewaczych z Czech i Polski, oraz ZG PZKO. Dla Zrzeszenia Śpiewaczo-Muzycznego ZG PZKO był to duży wysiłek organizacyjny. W następnych dniach na łamach Głosu Ludu były zamieszczane relacje z pobytu zespołów w różnych miejscowościach, ich wrażenia z Zaolzia, chęci poznania naszej działalności i wola nawiązania współpracy. Trojok Śląski podbudował moralnie kilka zaolziańskich chórów znajdujących się w kryzysie.

SEKCJE – FOLKLORYSTYCZNA I HISTORYCZNA ZG – zorganizowały 11 czerwca w Domu Przyjaźni w Karwinie- Frysztacie, KONFERENCJĘ NAUKOWĄ, poświęconą 100. rocznicy największej górniczej katastrofy w Karwinie.

Miała ona miejsce w roku 1894, w pdziemiach dzisiejszej kopalni Czechosłowacka Armia, wtedy w szybach Jan Karol, Franciszka, Głęboki. Współorganizatorami były władze miasta Karwiny i dyrekcja kopalni CSA. Referaty dotyczące historii górnictwa w Karwinie i samego zdarzenia – katastrofy, wygłosili po polsku, dr Stanisław Zahradnik i dr Karol Rzyman. Pracownicy stacji ratownictwa górniczego Zagłębia przybliżyli dzieje katastrof górniczych i ich przyczyny po drugiej wojnie światowej. Głos zabrał także dyrektor Głównej Stacji Ratownictwa Górniczego w Radvanicach, inż. Lubomír Hájek. Konferencji towarzyszyła wystawka aparatów ratownictwa górniczego.

Burmistrz Jaroslav Věncek zadeklarował w imieniu władz miasta wolę ratowania pamiątek przeszłości, pomników, kapliczek, grobów. Znajdą się środki na ratowanie kościółka p.w. św. Piotra z Alcantary, któremu z powodu szkód górniczych grozi likwidacja. W tej rozpadającej się Karwinie, działają jeszcze Miejscowe Koła PZKO: Nowy Jork, Henryk, Sowiniec. Wielu ich członków dojeżdża na stare miejsca z innych miejscowości. Takie jest przywiązanie. Z okazji 100. Rocznicy odbył się w Domu Kultury w Karwinie-Nowym Mieście koncert, w którym wystąpił chór „Lira” z Darkowa, oraz zespoły folklorystyczne „Skotniczka”, „Suszanie” i „Górnik”.

OBRADY ZG PZKO – dnia 21.6. poświęcone były sprawom Piasta, przygotowaniom do Gorolskiego Święta a także realizacji uchwał z poprzednich zebrań.

Członkowie Zarządu Głównego szeroko dyskutowali o aktualnej sytuacji hotelu Piast. Ustalenia zawarto w Uchwale nr. 6/94. Przyjęto do wiadomości analizę gospodarowania spółki „Piast Company” wypracowaną przez Dom Polski Consulting. ZG przyjął uchwałę zobowiązującą pełnomocnika spółki Piast Comp. E. Macurę do kontynuowania działalności na rzecz wyprowadzenia spółki z impasu. ZG zaakceptował realizację Umowy pomiędzy ZG PZKO, oraz Dom Polski Consulting z o. o. i upoważniło prezesa ZG J.Czapa, oraz dyrektora Biura B. Suchanka do prowadzenia rozmów w sprawie możliwości przetransformowania spółki „Piast Company” w inny podmiot gospodarczy. ZG zobowiązał wyżej wymienione osoby do przedstawienia konkretnych wyników tej Umowy na dalszych posiedzeniach ZG PZKO.

Prezes poinformował o rozmowach z ośmioklasistami w celu pozyskania ich do PZKO. Rozmowy przy uczestnictwie członków ZG i prezesów Miejscowych Kół były przeprowadzone w szkołach: w Jabłonkowie, Bystrzycy, Wędryni, Błędowicach, Czeskim Cieszynie, Suchej Górnej, Karwinie – Frysztacie i Karwinie – Nowym Mieście. Zdał relację z udziału w zebraniu zarządu MK PZKO w Karwinie – N.

Mieście 31.5. i w zebraniu Komitetu Miejskiego w Karwinie 13.6. Omawiano aktualne sprawy w Miejscowym Kole, w ZG, sytuację Piasta, oraz współpracę – brak i przyczyny braku współpracy pomiędzy Miejscowym Kołem w N. Mieście z Komitetem Miejskim. Jest obustronne krytyczne nastawienie.

Na zebraniu ZG przyjęto do wiadomości program Gorolskiego Święta przedstawiony przez Władysława Młynka, kierownika artystycznego GŚ. Zaakceptowano spis gości oficjalnych GŚ. ZG przyjął do wiadomości i zaakceptował działania dyrektora Biura w sprawie dotacji na działalność kulturalną w 2. połowie 1994r.

ZG zaakceptował najwyższe związkowe odznaczenie dla Władysława Milerskiego, zaangażowanego folklorysty, historyka i autora publikacji naukowych – Zasłużony dla Związku I. Stopnia z Wpisem do Złotej Księgi.

NASZE ZESPOŁY - „Górnik”, „Skotniczka” i „Suszanie” wystąpiły na „Święcie Trzech Braci”, które zorganizowały władze obu Cieszynów po na lewym i prawym brzegu Olzy w dniach 24 – 26.6.

WYWIAD z pełnomocnikiem spółki z o. o. „Piast Company” inż. E. Macurą, został opublikowany na łamach Głosu Ludu 16.6., w którym pytany przedstawia swoje pomysły i działania zmierzające do wyjścia z impasu hotelu Piast. W tym dniu jednocześnie zamieszczono krytyczne wypowiedzi pracowników Piasta i czytelnika GL, dotyczące pełnomocnika.

„WIANKI” w Darkowie, tradycyjną imprezę świętojańską, urządziło 26.6. Miejskowe Koło PZKO w ogrodzie przy świetlicy (budynek dawnej polskiej szkoły w Darkowie). Licznie zgromadzeni uczestnicy bawili się znakomicie w niedzielne popołudnie, a wieczorem, w lampionowym korowodzie udali się nad Olzę puszczać wianki. Program urozmaicała śpiewami i tańcami orłowska „Skotniczka” pod kierownictwem p. Odonii Charwatowej.

FESTYNY OGRODOWE – urządziły tradycyjnie w tym miesiącu Koła PZKO, często przy współpracy z szkołami, zapraszając zespoły z innych miejscowości. I tak, na festynie zorganizowanym przez niewielkie, ale aktywne Koło w Rychwałdzie wystąpił teatrzyk dziecięcy „Drops” z Olbrachcic, chór męski „Hasło” z Orłowej i chór mieszany „Lutnia” z Lutyni Dolnej. Podobnie było w wielu naszych Kołach od Mostów k. Jabłonkowa po Bogumin: Koszarzyska, Bystrzyca, Trzyniec, Mistrzowice. Sucha Górna, Krwina-Frysztat, Lutynia Dolna itd.

KONWENT PREZESÓW – miał obrady 28.6. Program obejmował kontrolę realizacji uchwał, sprawozdanie prezesa ZG za okres od ostatniego spotkania prezesów Kół, sprawozdanie dyrektora Biura także za ten okres, sprawy hotelu Piast – sytuacja aktualna, perspektywy. Na podstawie bezpośrednich działań, które podejmowali przedstawiciele ZG w sprawie dotacji, zrezygnowano z organizowania petycji do władz państwowych. Po ostatniej wizycie w Ministerstwie Kultury, dyrektor Biura poinformował o przyznaniu dodatkowych środków finansowych dla PZKO. Konwent zaakceptował sprawozdania prezesa i dyrektora. O działalności w hotelu Piast informował prezesów inż. E. Macura. Aktualny stan pracowników jest 45: kierownictwo spółki – 8, kierownictwo hotelu – 13, kierownictwo restauracji – 24 osoby. Informował o reorganizacji wewnętrznej, już zaprowadzonej, o wydatkach płacowych, o działaniach w toku i rozmowach z zagranicznymi firmami. Jak dotychczas, strategiczny inwestor się nie pojawił.

Konwent Prezesów polecił zwołanie Rady Nadzorczej spółki „Piaś Comp.”, Radzie Ekonomiczno – Organizacyjnej dokonania dogłębnej analizy gospodarowania spółce za 1. półrocze 1994, oraz dokonania prawnej analizy umowy o wynajęciu spółce z o. o. hotelu Piaś. Wyniki należy przedstawić następnemu Konwentowi Prezesów we wrześniu.

Dyrektor Biura ZG podał informację dotyczącą organizacji uroczystości wspomnieniowej z okazji 50. rocznicy Tragedii Żywocickiej, która odbędzie się 6.8. w Żywocicach. Sekcja Historii Regionu ZG, zwraca się do MK PZKO w Błędowicach o pomoc w zorganizowaniu seminarium okolicznościowego.

Władysław Młynek przedstawił szczegółowy program Gorolskiego Święta i występujące na nim zespoły.

LIPIEC 1994

„OLZA” – Zespół Pieśni i Tańca ZG PZKO występował w dniach 1 – 7 lipca w Myszkowie w województwie częstochowskim, na Festiwalu Zaprzyjaźnionych Zespołów. PZKO utrzymuje bliskie kontakty z tamtejszym Domem Kultury, który organizuje u nas, w guckim Domu PZKO, malarskie plenery.

SPORT W PZKO – Sekcja Sportu i Turystyki ZG zorganizowała 16.6. w Bystrzycy turniej w siatkówce, otwarty dla drużyn PZKO-wskich i innych, firmowych.

Piłkarska reprezentacja PZKO pod kierownictwem trenera Stanisława Kluza przygotowywała się do wyjazdu na III Polonijne Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej w Stalowej Woli, rozgrywając mecze kontrolne, m.in. 15.7. z Jäklem w Karwinie.

Drużyna nasza odniosła na tych mistrzostwach duży sukces zdobywając drugie miejsce, po przegranej w finale dopiero po rzutach karnych 1 : 2. W normalnym czasie był remis 0 : 0.

Miejscowe Koło PZKO w Karwinie-Starym Mieście, przy współpracy także innych instytucji i organizacji, m.in. Urzędu Miasta i Związku Przyjaźni Czesko-Słowacko-Polskiej, zorganizowało już piątą edycję międzynarodowego biegu ulicznego „Memoriał Franciszka Drobnisza”. Na starcie stanęło 162 zawodników z Czech, Polski i Słowacji. Najmłodszy miał dwa lata, najstarszy 74.

NA WYSTĘPY DO POLSKI i na polonijne kursy wyjeżdżały w lipcu nasze zespoły i kursanci . W Jastrzębiu Zdroju występował „Suszanie”, w Jasienicy - „Górnik”, w trzytygodniowych warsztatach tanecznych w Bydgoszczy wzięła udział „Skotniczka”, na dziesięciodniowym Festiwalu Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych w Iwoniczu występowała „Łączka”, oraz w całomiesięcznym Studium dla Instruktorów Zespołów Folklorystycznych w Lublinie kształciły się cztery osoby z „Olzy”. Wszystkie pobyty fundowane były przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”.

FESTYN NA FILIPCE – Niewielkie Koło PZKO z Nydku – Głuchowej po raz kolejny zorganizowało 17.7. tradycyjne spotkanie miłośników turystyki i Beskidów na Filipce. Uczestniczyło kilkaset osób, m.in. harcerze z obozu w Głuchowej, członkowie „Beskidu Śląskiego”, okoliczni PZKO-wcy i wielu dolan. Miejscowi postarali się o dobrze zaopatrzone bufety. Przy pięknej pogodzie wszyscy dobrze się bawili.

ZEBRANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO PZKO – odbyło się 26.7. Głównymi tematami obrad były sprawy hotelu Piaś, sprawy Biura ZG, Gorolski Święto. Podczas kontroli

uchwał prezes ZG informował o działaniach w myśl Umowy pomiędzy firmą Consulting Dom Polski s.a. i Zarządem Głównym PZKO. 11.7. odbyło się spotkanie prezesa i dyrektora Biura z inż. J. Tobołą.

W dyskusji dotyczącej spółki z o. o. „Piast Comp.” pełnomocnik ZG inż. Sztuła informował o przebiegu Walnego Zgromadzenia spółki z 15.7., jednocześnie złożył rezygnację z pełnienia tej funkcji w związku z nowymi obowiązkami w Domu Polskim s.a. Pełnomocnik Piasta inż. E. Macura skarżył się na opóźnione informacje o decyzjach podjętych w Biurze ZG.

W podjętych uchwałach 1,2,3 – 7/94, ZG przyjął rezygnację inż. P. Sztuły z funkcji przedstawiciela ZG w spółce „Piast Comp.” i upoważnił dyrektora Biura B. Suchankę do reprezentowania interesów PZKO, jako udziałowca spółki na najbliższym Walnym Zgromadzeniu spółki z o. o. „Piast Comp.”, wraz z wynikającymi z tego tytułu uprawnieniami. ZG polecił, by terminy działań wynikające z Umowy z firmą Consulting DP uściślić do wrześniowego Konwentu Prezesów.

W uchwałach 5,6 – 7/94 ZG przyjął do wiadomości sprawozdanie dyrektora Biura za 1. półrocze 1994, zaakceptował aktualizowaną finansową specyfikację projektów działalności w 2. Półroczu 94 i zobowiązał dyrektora do rzetelnego opracowania projektów na rok 1995.

ZG został poinformowany przez prezesa o wizycie w Opolu, gdzie wraz z dyrektorem Biura przeprowadzili z przedstawicielami Opolskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego, Towarzystwa Przyjaciół Opola, z kuratorem wojewódzkim i dyrektorem Ośrodka Kultury w Brzegu, rozmowy dotyczące kontynuowania i poszerzenia dotychczasowej współpracy. Przedstawiciele tych organizacji i instytucji zadeklarowali pomoc dla PZKO i zaolziańskiego szkolnictwa.

Członkowie ZG byli poinformowani o rozmowach prezesa i dyrektora Biura z urzędnikami Ministerstwa Kultury, wiceprzewodniczącym Urzędu Powiatowego w Karwinie, burmistrzem Cz. Cieszyna i dyrektorem Teatru w Cz. Cieszynie na temat dalszego istnienia TL „Bajka”, finansowego zabezpieczenia jej działalności i o ewentualnych formach pomocy ze strony w.w. instytucji. Nie doszło do żadnego konkretnego rozwiązania.

Członkowie ZG wg. listy, zobowiązali się do towarzyszenia gościom oficjalnym podczas tegorocznego Gorolskiego Święta.

W KOSZALINIE – Na Festiwalu Chórów Polonijnych, który odbył się w trzeciej dekadzie lipca, brały udział 4 zaolziańskie chóry: „Collegium Cantikorum” z Cz. Cieszyna, „Hutnik” z Trzyńca, „Gorol” z Jabłonkowa” i „Melodia” z Nawsia. 28.7. wystąpiły w Koncercie Galowym. W Festiwalu uczestniczyły 22 chóry z Europy, Azji i Ameryki Południowej.

KURS DLA NAUCZYCIELI POLONIJNYCH – zorganizowało Biuro ZG (A. Franek) w dniach 25 – 30. 7., przy współudziale „Wspólnoty Polskiej”. Wzięło w nim udział 65 osób. Gościli u nas pedagodzy z Francji, Holandii, Brazylii, Anglii, Słowacji, Litwy, Łotwy, Białorusi, Ukrainy, Mołdawii i Węgier. Wzajemna wymiana doświadczeń między uczestnikami, zapoznanie się z naszą historią i obecnymi realiami Zaolzia bardzo zbliżyło wszystkich. Programy przygotowały nasze organizacje. Były więc wykłady, spotkania wycieczki krajoznawcze. Nad wszystkim czuwała Ania Franek z Biura ZG. Impreza została sfinansowana bez strat z korbą dla PZKO i z pokryciem płac dla pracowników ją obsługujących.

W GUTACH, w Domu PZKO, przebiegał w dniach 29 lipca do 8 sierpnia międzynarodowy PLENER malarski. Organizatorem była Sekcja Plastyczna ZG a gospodarzem Miejscowe Koło, które zadbało o zakwaterowanie i prawdziwie domowe wyżywienie. W plenerze udział wzięli plastycy z Torunia, Bydgoszczy i Opola, oraz 3 twórców rodzimych.

SIERPIEŃ 1994

PREZES ZG PZKO – w dniach 28 lipca - 3 sierpnia, wziął udział, na zaproszenie prezesa Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, w uroczystościach obchodów 50. rocznicy Powstania Warszawskiego. Grupa zaproszonych prezesów polskich i polonijnych organizacji z całego świata liczyła 38 osób. Główne uroczystości wspomnieniowe trwały dwa dni - 1. i 2. sierpnia w różnych miejscach Warszawy. Oprócz tego prezesi spotykali się z przedstawicielami władz polskich, „Wspólnoty”, z dziennikarzami i przeprowadzali rozmowy we własnym gronie. Prezes Czap informował o działalności PZKO.

DZIEŃ ZAOLZIA – w ramach XXXI. Tygodnia Kultury Beskidzkiej odbył się 3.8. w Wiśle. W Wiślańskim Centrum Kultury odbyło się seminarium folklorystyczne na tematy zaolziańskie, na którym wystąpili Władysław Młynek, Antoni Szpyrc i Leszek Kalina. Na estradach natomiast, zaprezentowały się nasze zespoły PZKO: „Skotniczka” z Orłowej, „Łączka” i „Bystrzyca” z Bystrzycy, „Suszanie” z Suchej Górnjej, oraz karwiński „Górnik” i czeskokocieszyńska „Olza” - zespoły reprezentacyjne ZG.

ŻYWOCICE – 6.8.1944 – 6.8.1994-50. rocznica zbrodni morderstwa na 36 obywatelach Żywocice i okolicznych miejscowości, w większości narodowości polskiej, dokonanej przez hitlerowców. Wspomnieniowa uroczystość odbyła się przy Pomniku Ofiar z udziałem żyjących bliskich zamordowanych, licznych delegacji, także najwyższych władz państwowych i administracyjnych czeskich i polskich, oraz organizacji kombatanckich i organizacji społecznych. ZG PZKO był współorganizatorem imprezy razem z Zarządem Powiatowym Związku Bojowników o Wolność, Muzeum czeskokocieszyńskim, Urzędem Miasta Hawierzowa. Prawie 200 osobowy chór ZŚM PZKO odśpiewał „Gaude Mater Polonia”, „Blíž k Tobě Bože můj” i „Ojcowski Dom”, uczennice Joanna i Weronika Kondziołkówny z PSP Karwiny-Nowego Miasta recytowały nastrojową poezję. Po przemówieniach oficjalnych przedstawicieli, delegacje złożyły na pomniku wieńce i wiązanki kwiatów. Po uroczystości przy Pomniku, w Domu PZKO w Błędowicach, odbyło się seminarium historyczne zorganizowane przez Sekcję Historii Regionu ZG, poświęcone wydarzeniom z przed 50 lat. Wzięło w nim udział około 70 osób. Prelekcje wygłosili dr St. Zahradnik, dr Mečislav Borák, Jan Rusnok i Władysław Josiek. Dla wielu uczestników, zwłaszcza tych starszych, były to smutne wspomnienia.

47. GOROLSKI ŚWIĘTO – rozpoczęło się w Jabłonkowie w sobotę 6.8. na sportowo-biegami „O dzbanek mleka”. Wzięło w nim udział 40 zawodników z całego regionu. W godzinach popołudniowych odbył się w Domu Działkowca wernisaż wystawy prac twórców ludowych a na estradzie rozpoczęły się występy zespołów zaolziańskich i z Polski, m.in. ZPiT „Wisła” z Wisły. Od godziny 20-ej Lasek Miejski opanowała młodzież – Karnawał Nocny trwał do godz. 2-ej nad ranem. Niedzielne uroczystości

rozpoczęły się od koncertu orkiestry dętej na jabłonkowskim rynku. O godz.12-iej sformowany korowód oficjalnych gości, orkiestry, zespołów i uczestników GŚ wyruszył do Lasku Miejskiego, dołączyły do niego wozy alegoryczne, na których „gorole” z jabłonkowskiego prezentowali swoje tradycyjne rzemiosło i zwyczaje.

Korowód zespołów i wozów alegorycznych przemarszerował przed sceną prezentując się honorowym gościom. Wśród nich byli: Marszałek Senatu RP Ryszard Czarny, dyrektor gabinetu wicepremiera Łuczaka, Andrzej Mickiewicz, konsul generalny RP w Ostrawie, Jerzy Kronhold. Z czeskiej strony byli to przedstawiciele Ministerstwa Kultury, Rady d.s. Narodowości przy rządzie RC, burmistrzowie okolicznych miast i miejscowości, także z drugiej strony Olzy. Po krótkich powitalnych przemówieniach rozpoczął się główny program artystyczny: w bloku jabłonkowskim wystąpiły połączone chóry „Gorol”, „Przełęcz” i „Melodia”, zespoły „Łączka” i „Bystrzyca”. W bloku cieszyńskim zaprezentowały się zespoły reprezentacyjne ZG, „Olza” i „Górnik”. W Bloku zagranicznym, finałowym, wystąpiły: ZPiT „Beskid” z Bielska-Białej, „Technik” z Bratysławy, „Ziemia Żywiecka” z Żywca i „Doina Bucuriustului” z Rumunii. Zwłaszcza zespoły słowacki i rumuński wniosły do finału wiele temperamentu. Dla wytrwałych uczestników GŚ jeszcze wieczorem grała orkiestra taneczna „Frak”. Oprócz stoisk Miejscowach Kół z wyśmienitym jadłem i napojami były także stoiska z polskimi książkami z księgarni państwa Wirthów i publikacjami wydawnictwa „Olza”.

W ramach pobytu wicemarszałka Senatu RP Ryszarda Czarnego, odbyło się z nim i z p. Stolbenkową z Ministerstwa Kultury RC spotkanie, na którym byli obecni prezes i dyrektor biura ZG. Omawiano aktualną sytuację PZKO, problem finansowania, perspektywę TL „Bajka”. Pani Stolbenkova odwiedziła w Gutach plener malarski.

OCENA – Po Gorolskim Świącie, w Głosie Ludu z 16.8., wydrukowano krytyczny artykuł doc.Daniela Kadłubca, naszego czołowego folklorysty, na temat programu artystycznego, który przedstawiały zaolziańskie zespoły na estradach Tygodna Kultury Beskidzkiej. W znacznej części występowały z folklorem słowackim, co, wg. autora, w tym miejscu i w tego rodzaju imprezie, jest sprzeczne z ich posłannictwem.

ZPiT „OLZA” - występowała w dniach od 12 – 17.8. w Szwecji, na międzynarodowym festiwalu zespołów tanecznych i muzycznych w Malmö. W realizacji wyjazdu pośredniczył polonijny zespół ze Szwecji „Piastowie”. „Olza” przedstawiła tańce cieszyńskie i na specjalne życzenie – słowackie. Występy naszego zespołu spotkały się z dużym uznaniem.

DOŻYNKI NAD TYRKĄ – urządziło Miejsce Koło PZKO w Oldrzychowicach w sobotę, 20 sierpnia. Tradycyjna impreza przypominająca dawniejsze Święto Plonów zgromadziła w ogrodzie przy Domu PZKO wielu uczestników. Obejrzeni oni obrządek wieńczący żniwa, byli ugoszczeni gospodarzami, którymi w tym roku byli Krystyna i Andrzej Romanowie. O program artystyczny postarał się reaktywowany oldrzychowicki chór pod kierownictwem Jana Szmecka, oraz zespoły „Olza” z Cz.Cieszyna i „Górole” z Mostów k. Jabłonkowa. Klub Kobiet przygotował tradycyjnie wyborne posiłki i napoje.

OBRADY ZG PZKO –zebranie odbyło się 23.8., głównymi tematami obrad były m.in.: ocena działalności Zrzeszenia Śpiewaczo-Muzycznego i Sekcji Ruchu Tanecznego, przygotowanie zebrań sprawozdawczych Kół, wstępne przygotowania do Festiwalu.

Materiał pisemny o działalności ZŚM i SRT przygotował J. Wierzoń. Aktualnie działa 25 chórów (18 mieszanych, 4 męskie i 3 żeńskie), 9 małych zespołów wokalnych. ZŚM obejmuje swym zasięgiem zespoły PZKO-wskie, szkolne, „Hutnika” i „Przyjaźń”.

Dyskusja dotyczyła aktualnie trudnej sytuacji w chórach – brak młodych chórzystów, nikły udział dyrygentów w seminariach doszkalających, powolne wykruszenie się zespołów chóralnych. Podobnie przedstawiona została działalność zespołów tanecznych, ich zaangażowanie i problemy. Do SRT należą: Dziecięcy Zespół „Skotniczka” z MK w Orłowej-Lutyni – kier. art. Odonia Charwat, Dziecięcy Zespół „Łączka” i Młodzieżowy „Bystrzyca” z PSP w Bystrzycy i tamtejszego Miejscowego Koła PZKO – Maria i Leon Podzemni, DZ „Nowina” z PSP w Jabłonkowie – Sonia Rusz, ZPiT „Suszanie” z MK w Suchej Górnej – Janina Rzyman, ZR „Błędowice” z MK Błędowice – Adam Palowski.

Zespoły obecnie w zawieszeniu: „Lysznica” z Lesznej Dolnej i „Sibica”. Oprócz w.w. zespołów, które zajmują się tańcami folklorystycznymi, pracują zespoły poświęcające się tańcom towarzyskim: „Rytmik” z Jasienia działający przy MK PZKO – kier. art. Renata Sikora, ZT „Niebory” z MK PZKO – Ola Goczół, Zespół Taneczny w Skrzeczoniu z MK PZKO – Bogusław Czapek. Najważniejszymi problemami to sprawy finansowe. Przy nikłych obecnie możliwościach Biura ZG, zespoły same muszą szukać środków i pokrywać koszty związane z wyjazdami, kupnem strojów, ich renowacją itp. Dalszym problemem to pozyskiwanie nowego narybku, szczególnie chłopców. Narasta problemowa sytuacja w „Górniku” – przejawia się to w ogólnym rozprężeniu dyscypliny organizacyjnej i lekkomyślnego traktowania prób, co odbija się na poziomie artystycznym. Były szczegółowo przedstawione sprawy płacowe zespołów reprezentacyjnych ZG.

Podjęte uchwały: 1,2 – 8/94 – ZG zobowiązał ZŚM do współdziałania ze Stowarzyszeniem Nauczycieli Polskich i Macierzą Szkolną w celu uaktywnienia chórów szkolnych. Zobowiązał prezesa, dyrektora Biura i Radę d.s. Kultury do spotkania z zespołem „Górnik” w celu rozwiązania trudnej sytuacji. Jednocześnie ZG podziękował Zrzeszeniu, oraz kierownikom, dyrygentom i członkom chórów i zespołów za ich działalność.

Uchwały 3, 4 – 8/94 – ZG upoważnił dyrektora Biura do zamówienia stadionu i amfiteatru na Festiwal PZKO, zobowiązał go do ogłoszenia konkursu na plakat festiwalowy, znaczek i bilet, w terminie do 30.9.94. Do następnego zebrania ZG należy opracować program zebrania sprawozdawczo-wyborczych, które powinny się odbyć we wszystkich Kołach w okresie od 1.11.1994 – 31.1.1995.

27. DOŻYNKI W GUTACH – odbyły się przy Domu PZKO 28 sierpnia. Zgromadziły wielu uczestników z całego regionu, dla których obrządek dożynkowy przedstawiły zespoły „Łączka” i „Bystrzyca” a dalszy program folklorystyczny kontynuowała „Skotniczka”. Gospodarzami - Gazdami dożynek, byli państwo Stefania i Jan Brzezinowie – od ich gospodarstwa wyruszył do Domu PZKO korowód zespołów i uczestników Święta Plonów, na czele z gospodarzami wiezionymi w kolasie, którą ciągnęły dorodne gniasosze a powoził pan Koterla, rolnik z Oldrzychowic. Jak zwykle, bufety były obficie zaopatrzone. Postarały się o to panie z Klubu Kobiet i panowie – specjaliści od wyrobów mięsnych, wędzenia i różna. Kołaczami i miodulą częstowali też Gazdowie. Po programie zespołów folklorystycznych, kontynuowana była zabawa ludowa przy akompaniamencie orkiestry dętej „Májovák” z Karwiny.

WRZESIEŃ 1994

NOWY BUDYNEK POLSKIEGO GIMNAZJUM – otwarto w Czeskim Cieszynie 2 września, z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych Polski i Republiki Czeskiej, instytucji i organizacji zaolziańskich, stowarzyszeń z Polski, wychowanków i uczniów Gimnazjum. Wstęgę przecięli razem wicepremier i minister edukacji narodowej RP, Aleksander Łuczak i minister szkolnictwa RC, Ivan Pilip. Po oficjalnych przemówieniach zwiedzano nowy, trzykondygnacyjny budynek, w którym mieści się 15 klas i pracowni, sala gimnastyczna i aula. Budowa trwała 3 lata, kosztowała 40 milionów Kc. Budynek zaprojektował inż. arch. Karol Cieślak.

Wieczorem, tego dnia, w Teatrze czeskokieszyńskim odbyła się uroczysta akademicka z okazji 45-lecia założenia Gimnazjum. Na drugi dzień, w sobotę, w auli szkoły wygłosili wykłady doc. Daniel Kadłubiec i doc. Karel Oliva, autor nowego słownika czesko – polskiego. Po południu, na terytorium szkoły odbył się festyn, na którym kilkaset osób świętowało otwarcie nowego budynku Gimnazjum. Bawiono się przy występach kapeli „Olza” i gimnazjalnego „Zorómbku”. W ramach imprez towarzyszących były instalowane wystawy naszych twórców – plastyków, Oskara Pawłasa i Bronisława Firli.

DOM POLSKI W CIERLICKU imienia Żwirki i Wigury otwarło Miejskowe Koło PZKO 10 września po kilkuletnich, trudnych zmaganiach i wielu tysiącach odpracowanych godzin w czynie społecznym. Koło liczy ok. 100 członków. Trudno wyliczyć wszystkich darczyńców, sponsorów i pomocników. Było ich bardzo wielu. Do największych należeli: „Wspólnota Polska”, członkowie klubu seniora Aeroklubu Bielsko-Bialskiego, Zarząd Główny PZKO, organizacje kombatanckie lotników z Anglii i Szwecji. Pomagali również PZKO-wcy z wielu Kół i zespołów. Największy jednak wkład organizacyjny i pracowniczy włożyli sami Cierliczanie – członkowie Koła, na czele z braćmi Przywarami, prezesem Mikułą i innymi. Udział w powstaniu Domu Polskiego miało wielu członków całego Związku, poprzez wykupienie kilkuset cegiełek na ten cel. Uroczystość otwarcia odbyła się w przeddzień 62. rocznicy katastrofy 11.9., na cierlickim wzgórzu, gdzie zginęli Żwirko i Wigura. Gościem honorowym otwarcia był syn Franciszka Żwirki, Henryk, oraz liczne delegacje i członkowie Związku. Program artystyczny wykonywali „Collegium Cantikorum”, młodzieżowy zespół „Fala” z Cierlicka i kapela „Kamraci” z Błędowic.

„BABSKI FESTYN” – zorganizowało Miejskowe Koło PZKO w Olbrachcicach wspólnie z Sekcją Kobiet ZG dnia 10.9. przy Domu PZKO. Cieszył się dużym zainteresowaniem Klubów Kobiet z całego regionu. Olbrachcicki Klub Kobiet przygotował obficie zaopatrzone bufety, miejscowa firma odzieżowa Contact oferowała z sukcesem modną odzież dla pań. Do wspólnego śpiewania przygrywał paniom Józef Wierzoń na akordeonie.

10 – LECIE DOMU PZKO w Milikowie – Centrum obchodzili 10. 9. Członkowie Miejskowego Koła. W programie wystąpiły dzieci miejscowej szkoły i przedszkola, chór żeński „Melodia” z Nawsia i „Górole” z Mostów k. Jabłonkowa. Po programie do tańca przygrywała orkiestra „Spektrum”.

DOBRA WIADOMOŚĆ – dotarła do Biura ZG PZKO z Ministerstwa Kultury RC – została przyznana dodatkowa dotacja na działalność Związku w wysokości 845 tys. Kc. Z tych środków Związek może pokryć takie wydatki, jak festiwal piosenki polskiej,

obchody 50. rocznicy Tragedii Żywocickiej, Dni Folkloru, Gorolski Święto, czy koszty wystawy „Polacy na Zaolziu”. Część pieniędzy można wykorzystać na rozwój ruchu tanecznego i teatralnego. Nie wolno tych środków użyć na płace, na zakup strojów, w niektórych wypadkach na honoraria, co pozostawia część kłopotów Zarządu Głównego i Biura nie rozwiązany.

ODSŁONIĘCIE TABLICY – na budynku byłej (przed wojną) synagogi, obecnie Klubu PZKO przy ulicy Bożka w Czeskim Cieszynie odbyło się 15 września. Poświęcona jest cieszyńskim Żydom pomordowanym w czasie drugiej wojny światowej przez hitlerowców. Organizatorami uroczystości byli: Miejskowe Koło PZKO „Centrum”, ZG PZKO, Międzynarodowy Ośrodek Współpracy Chrześcijańsko – Żydowskiej przy Domu Narodowym w Cieszynie, Ruch Polityczny „Coexistentia-Wspólnota”, oraz „Solidarność Polsko-Czesko- Słowacka”. W uroczystości udział wzięli czołowi przedstawiciele organizatorów, konsulatu generalnego RP w Ostrawie, przedstawiciele Gmin Żydowskich z Ostrawy i Bielska-Białej, wojewoda bielsko-bialski M. Trombski, burmistrz Cz. Cieszyna Bohumil Muroń, gość z Izraela p. Irena Teteles, przedstawiciele kościołów, katolickiego i ewangelickiego. Gości powitał prezes ZG Jerzy Czap. Przedstawiciel Gminy Żydowskiej w swym przemówieniu m.in. ocenił inicjatywę PZKO, jak i inni mówcy. Odsłonięcia tablicy zaprojektowanej przez Jerzego Bednarczyka z Cieszyna, dokonali przedstawiciel Gminy Żydowskiej z Ostrawy i pani Irena Teteles. Chór „Harfa” z Cz. Cieszyna pod dyr. Alojzego Kopoczka zaśpiewał po hebrajsku pieśń „Hewenu shalom alechem” - „Pokój niesiemy wam wszystkim”. W sali Klubu PZKO, scena „EL – JOT” z Krakowa przedstawiła dla obecnych spektakl „Pieśń nad Pieśniami”.

DOŻYNKI W BŁĘDOWICACH – odbyły się w tym roku po raz dwudziesty piąty, 11 września w ogrodzie przy Domu PZKO. Miejskowe Koło dołożyło starań, by ta charakterystyczna dla Będowic od lat impreza wypadła okazale. Był chleb z nowego ziarna, specjały kuchni śląskiej, ciastka, kołaczki napieczone z 30 kg mąki, tradycyjne trunki. Gospodarzami tegorocznych dożynek byli państwo Maria i Bolesław Bystroniowie, niezwykle zasłużeni członkowie Miejskowego Koła. Program dożynkowy wypełnił Zespół Wokalny MK PZKO Będowice, dzieci tutejszej polskiej szkoły, zespół taneczny „Suszanie” z Suchej Górnej. Dożynkowych gości bawił swymi opowiadaniem gawędziarz Tadeusz Filipczyk z jabłonkowskiego „Gorola”. Gościem honorowym był dyrektor biura Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Warszawie, Andrzej Chodkiewicz, który przebywał w tych dniach na Zaolziu. Obecni byli przedstawiciele ZG i okolicznych Kół PZKO, Macierzy Szkolnej i innych.

SEMINARIUM – poświęcone dr.med. Waclawowi Olszakowi, przedwojnemu lekarzowi i burmistrzowi Karwiny i 55. rocznicy jego męczeńskiej śmierci w pierwszych dniach hitlerowskiej okupacji – odbyło się w poniedziałek, 19 września we Frysztackim Domu PZKO. Zorganizowała go Sekcja Historii Regionu ZG, Urząd Miejski w Karwinie i Organizacja Związku Bojowników o Wolność w Karwinie 2 – Kopalnie

Chór „Hejnał-Echo” z MK PZKO Karwina – Frysztat odśpiewał „Gaude Mater Polonia” i „Zasłużonym”. Referaty wygłosili: Józef Kazik, członek Sekcji i Krzysztof Brożek z Katedry i Zakładu Historii Medycyny Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach, interesujący się historią i martyrologią zaolziańskich lekarzy. Zaproponowano, by wnieść wniosek do Urzędu Miejskiego o nazwanie jednej z ulic w Karwinie imieniem Waclawa Olszaka. Wyprzedzając seminarium, w niedzielę 18. 9., w

kościółce parafialnym p.w. św. Piotra z Alcantary, była celebrowana przez ks. E. Dostała msza św.w jęz. polskim i wygłoszone kazanie po czesku przez ks. dziekana, Petra Czernotę. Podczas mszy św. wystąpił chór męski „Hejnał-Echo”.

Potem nastąpiło przejście uczestników na cmentarz, gdzie na grobie dr.W. Olszaka złożono wieńce i kwiaty. Udział też wzięła orkiestra górnicza i Organizacja Umundurowanych Górników. Podczas seminarium była eksponowana także mała wystawa poświęcona dr.W. Olszakowi. Seminarium prowadził mgr Otokar Matuszek, prezes SHR.

ZEBRANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO – odbyło się 21. 9. Głównymi tematami były m.in.: ocena działalności Sekcji Zespołów Kobiet i Sekcji Historii Regionu, problematyka Piasta, kontrola uchwał, program zebrań sprawozdawczo-wyborczych, budżet na rok 1995. Działalność SZK przedstawiła przewodnicząca Henryka Żabińska, działalność SHR Jerzy Czap, jako instruktor Sekcji z ramienia ZG. Podczas dyskusji stwierdzono, że obie sekcje należą do najaktywniejszych, swoją działalność opierają na społecznym zaangażowaniu członków i pomimo aktualnie trudnej sytuacji finansowej Związku, tej działalności dotychczas nie ograniczyły. ZG wyraził podziękowanie przewodniczącym obu sekcji, pani Żabińskiej i panu Matuszkowi a prezes został zobowiązany do przedstawienia na Konwencie Prezesów wniosków na odznaczenia.

Uchwały dotyczące przygotowań do Festiwalu - zamówienia będą spełnione do końca września. Rozmowy z „Górnikiem” trwają, odbyło się spotkanie z kierowniczką Wiśniowską. Dyrektor informował o efekcie gospodarczym Akcji Polonijnej organizowanej przez Biuro ZG.

Przewodnicząca Rady Ekonomiczno-Organizacyjnej inż. H.Gawlas przedstawiła opracowaną przez siebie analizę gospodarowania spółki „Piaś Comp.” za okres 1. Półrocza 1994. Analiza jest szczegółowa i uwidacznia stratę w gospodarowaniu za miesiące 1 – 6/94 – 558 265.- Kc. Hotel w tym czasie był wykorzystany na 26,1% . Firmy wynajmowały przeciętnie 5 pokoi, od czerwca – 7. W tym czasie roszczenia spółki „P C” wynosiły 270 tys.Kc., długi natomiast 2,65 mil.Kc. Jedną z możliwości wyjścia z tego impasu, twórca analizy i Rada Nadzorcza proponowały zaciągnięcie pożyczki w wysokości 2.5 mil.Kc. Pożyczkę tę miałyby gwarantować Huta Trzyniec. ZG wyraził zgodę na podjęcie przez pełnomocnika spółki „P C” pożyczki na rozwinięcie działalności gospodarczej, dyrektora Biura ZG natomiast, o poinformowanie gwaranta – dyrekcji Huty, o decyzji ZG.

ZG przyjął informację dyrektora Biura o dotacji dla PZKO i polecił opracować i przesłać w wyznaczonym terminie projekty na rok 1995 do ministerstwa Kultury RC.

ZG przyjął informację - dyrektora o rozmowach przeprowadzonych z prof. A. Stelmachowskim na tematy: powstania Instytutu Polskiego i możliwości współpracy z PZKO, współudziału PZKO przy organizowaniu polonijnych akcji, sprawy hotelu Piaś – możliwości powstania spółki akcyjnej i pozytywnym stanowisku Zarządu Krajowego „Wspólnoty” w tej kwestii.

-prezesa, o rozmowach z dyrektorem A. Chodkiewiczem o współpracy PZKO ze „Wspólnotą”.

ZG zaproponował i podjął decyzję przyznania najwyższego odznaczenia związkowego – Wpis do Złotej Księgi – dla Władysława Oszeldy, długoletniego aktywnego współpracownika i propagatora PZKO i Zaolzia w Polsce i poza jej granicami.

WYCIECZKA DO WARSZAWY - w dniach 22 – 25. 9. wyjechała zwiedzać Warszawę Sekcja Zespołów Kobiet ZG PZKO. Na zaproszenie Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” wyjechało 45 pań, członkiń Klubów Kobiet Miejscowych Kół. Na

początek było spotkanie w siedzibie „Wspólnoty”, później zakwaterowanie w Domu Polonii w Pułtusku. W ciągu dwu następnych dni zwiedzano warszawskie zabytki i miejsca pamięci. Wieczory były poświęcone oglądaniu przedstawień w teatrach: „Czego nie widać” we Współczesnym i „Czarną Komedie” w Powszechnym.

10-LECIE swego założenia obchodził szkolny zespół jabłonkowskiej podstawówki „NOWINA”, działający pod patronatem Miejscowego Koła PZKO. Zespół prezentuje czysty folklor muzyczny i słowny w czym kształcą młodych muzyków i śpiewaków panie Krystyna Mruzek i Sonia Rusz. Jubileuszowy koncert zgromadził w Domu PZKO więcej niż komplet publiczności. Koncertowi młodocianych artystów patronował chór „Gorol”.

PAŹDZIERNIK 1994

MEMORIAŁ Wandy Delong – XVIII. mistrzostwa PZKO w biegach przełajowych zorganizowało Miejscowe Koło PZKO w Mistrzowicach wspólnie z Sekcją Sportu i Turystyki ZG dnia 2. 10. Na starcie zgromadziło się 45 uczestników, najwięcej z Łomnej Dolnej i polskiego gimnazjum w Cz. Cieszynie. Uczniowie podstawówek i panie biegnęły 1900m, panowie i weterani – 3800m. Najstarszym zawodnikiem, który bieg ukończył, był 71-letni Karol Mrózek z Trzyńca. Organizatorzy z mistrzowickiego Koła, którym przewodził prezes, doc. Daniel K. Kadłubiec, postarali się także o posiłek dla zawodników po zawodach.

POŻEGNANIE LATA urządzili frysztaccy PZKO-wcy w ogrodzie przy swej siedzibie, w niedzielne popołudnie, 2. 10. W programie „Spotkania pod sosną” wystąpiła kapela i tancerze dziecięcego zespołu „Skotniczka” z Orłowej-Lutyni pod kierownictwem p. Odonii Charwat (tancerze) i Józefa Lugscha (kier. kapeli). Piękne rodzime piosenki w wykonaniu Helenki Lugsch i tańce małych artystów spotkały się z aplauzem wdzięcznych słuchaczy. Panie z Klubu Kobiet zadbały o posiłek.

JESIENNE IMPREZY, zwane „pożegnaniem lata”, „wykopkami” czy „kopaczówkami”, nawiązujące do tradycji ludowej i w tym duchu organizowane, odbywają się w tym czasie w wielu naszych Kołach PZKO. Często w tym samym terminie.

I tak, w sobotę 8.10. w Karwinie-Raju, Miejscowe Koło przy współpracy Sekcji Folklorystycznej ZG, urządziło tradycyjną „Kopaczówkę”, gdzie prym wodzili gawędziarze Tadeusz Filipczyk i Józef Chmiel, wystąpił zespół „Skotniczka”, zaśpiewały siostry Alicja i Sylwia Herman z Karwiny-Nowego miasta.

W Suchej Górnej z kolei, ludową imprezę nazwano już kiedyś „Wykopki” i tak pozostało. Aby tradycja przechodziła na młodsze pokolenie, zorganizowało ją wspólnie Miejscowe Koło PZKO z Macierzą Szkolną i dyrekcjami szkoły i przedszkola. Występowali więc przedszkolacy, zespoły szkolne i niezmordowana „Skotniczka”, chyba najpracowitszy nasz zespół folklorystyczny.

BIBLIOTEKARZE – polskich oddziałów bibliotek publicznych z Zaolzia byli od 13. – 16. 10., na zaproszenie „Wspólnoty Polskiej”, na wycieczce w Warszawie, Pułtusku i Żelazowej Woli. Organizatorem wyjazdu była Sekcja Czytelniczo – Bibliotekarska ZG PZKO, której przewodniczącą jest p. Helena Legowicz, kierowniczka polskiego

oddziału Biblioteki Regionalnej w Karwinie-Frysztacie. Bibliotekarze zwiedzali zabytki Warszawy, obejrzeni dwa spektakle teatralne, spotkali się z kierownictwem „Wspólnoty”.

DZIESIĘCIOLATEK – Dom PZKO w Mostach k.Cz. Cieszyna. Jubileusz 10-lecia obchodzili członkowie Miejscowego Koła i ich goście 15. 10. W uroczystości wzięli udział goście z Zakładowego Domu Kultury Huty Batory w Chorzowie, prezesi sąsiednich Kół, przedstawiciele biura podróży Olzatur, wynajmujące Dom na swoje imprezy i innych organizacji. Zabrakło niestety, przedstawicieli ZG, co spotkało się z krytyką i ubolewaniem. O rozrywkę postarali się chorzowianie ze swoją orkiestrą i kabaretem. Panie z Klubu Kobiet natomiast, o smaczne posiłki. Mosteckie Dom PZKO oprócz własnych, organizował imprezy także dla sekcji działających przy ZG. Korzysta z niego również MK PZKO „Osiedle”, przedszkola z Mistrzowic i ul. Grabińskiej. Według słów prezesa Józefa Brannego, mosteccy PZKO-wcy chcieliby w przyszłości stworzyć warunki do organizowania kolonii dla dzieci pracowników Huty Batory. Była by to jedna z form pozyskiwania środków na utrzymanie techniczne Domu PZKO.

O PRZYSZŁOŚCI „BAJKI” – rozmawiali 14.10. w Pradze z ministrem d/s narodowości w Urzędzie Rady Ministrów, Igorem Němcem, prezes i dyrektor Biura ZG. Omawiana była sprawa finansowania „Bajki”. Jeden wariant zakładał wcielenie jej jako trzeciej sceny, do Teatru czeskokocieszyńskiego. W tym wypadku jednak, Urząd Powiatowy w Karwinie, jako założyciel Teatru, wedłu opinii wiceprzewodniczącego UP, nie może zagwarantować dopływu środków. Jako drugi wariant wysunięto propozycję takiego sposobu finansowania „Bajki”, który byłby zbliżony do finansowania prasy narodowościowej. Minister obiecał rozważyć tę sprawę. Następnym tematem był tok informacji między Radą d/s Narodowości a PZKO, do tego ZG ma zastrzeżenia. Minister I. Němec i Rada d/s Narodowości zostali zaproszeni do zorganizowania wyjazdowego posiedzenia Rady w którymś z lokali PZKO. Zaproszenie zostało przyjęte. Przedstawiciele PZKO przeprowadzili także w tym dniu rozmowy w wydziale regionalnym Ministerstwa Kultury RC w sprawie przygotowania projektów PZKO na rok przyszły i dotacji na ich realizację

SPOTKANIE Z FOLKLOREM – w Bukowcu, w Domu PZKO Miejscowego Koła, zorganizowała Sekcja Folklorystyczna ZG 17 października. Było to ukoronowanie wielomiesięcznej pracy członków Miejscowego Koła, nauczycielek i dzieci miejscowej PSP. Prezentowana była wystawa prac dzieci z konkursu rysunkowego „My i nasz region”, eksponaty, historyczne już dziś wyroby miejscowego rzemiosła. Na wystawie fascynują ludowe stroje, sprzęt i narzędzia używane dawniej w gospodarstwach domowych. Można było w trakcie wystawy zakupić albumiki ze zdjęciami starych chałup, narzędzi drewnianych i reprodukcji pokonkursowych prac plastycznych dzieci. Jest w tym wielka zasługa nauczycielek bukoweckiej polskiej szkoły.

Ponad 40 uczestników wysłuchało wykładu doc. Daniela Kadłubca o tradycjach i wyjątkowości wsi, o jej mieszkańcach. Wspomnieniami podzielili się miejscowi, pani Zuzanna Rożenkowa i Józef Wojtyła. Potem były gawędy i przyśpiewki gości z Istebnej, którzy tu przybyli z panią wójt z Koniakowa – Rabin. Było też wspólne śpiewanie, które prowadził Józef Wierzgoń.

WNIOSKI DO BUDŻETU „Wspólnoty” na rok 1995 przedstawili w Warszawie przedstawiciele PZKO, Kongresu Polaków i Macierzy Szkolnej. Przebywali tam na zaproszenie kierownictwa Stowarzyszenia w dniach 18.i 19.10., w celu przedstawienia

finansowych potrzeb polskich organizacji w Republice Czeskiej, bowiem nie chodziło tylko o Zaolzie, ale także o polonijne organizacje w Pradze. PZKO przedstawił swoje potrzeby na Festiwal „Bajkę”, poznawcze wyjazdy działaczy MK, zespołów, chórów i sekcji do Polski, na organizowanie polonijnych imprez na Zaolziu. Przebywając w Warszawie, przedstawiciele PZKO i Macierzy byli przyjęci też przez Marszałka Senatu Adama Struzika.

KONCERT JESIENNY – zorganizowała 21. 10. Sekcja Zespołów Kobiet dla swych członkiń z Klubów Kobiet Miejsowych Kół PZKO z całego regionu. Koncert odbył się w sali hotelu Piast. Prowadziła Irena Żagan. W programie artystycznym wystąpiły z recytacjami laureatki tegorocznego Konkursu Recytacji, Teatrzyk dziecięcy „Drops” z Olbrachcic, śpiewały laureatki Konkursu Piosenki Dziecięcej w Woźnikach (woj. Częstochowskie), uczennice błędowskiej PSP. Finał koncertu był w wykonaniu męskiego oktetu „Gama” z Suchej Górnjej.

ZEBRANIE ZG PZKO, które odbyło się 20. 10., obradowało m.in. nad następującymi tematami: sprawozdania Sekcji Folklorystycznej, Sekcji Literacko – Artystycznej i Klubu Twórców Ludowych, program zebrzań sprawozdawczo – wyborczych, działalność Biura i Zarządu Głównego PZKO i program na Konwent Prezesów.

ZG zaakceptował sprawozdania dr. D. Kadłubca i Oskara Pawłasa, do których była przeprowadzona obszerna dyskusja. Dr. Kadłubiec po przedstawieniu dotychczasowej działalności SF i Klubu Twórców Ludowych w tym roku, zaproponował zwołać obwodowe sejmiki na temat kultury, nauki i oświaty, zreorganizować Radę Kultury, Nauki i Oświaty, oraz ogłosić rok 1995 – Rokiem Kultury Ludowej. Członkowie ZG zgadzają się z tą propozycją, ustalając też, że należy to przedstawić i rozpracować na Walnych Zebraniach Kół. W uchwałach 3, 4 – 10/94 ZG przyjął przedstawioną przez prezesa propozycję Planu Organizacyjnego Zebrzań Sprawozdawczo – Wyborczych i zobowiązał go do napisania na ten temat artykułu do Głosu Ludu.

Artykuł na temat Roku Kultury Ludowej napisze Władysław Młynek.

ZG przyjął do wiadomości sprawozdanie prezesa z działalności ZG i Biura, które będzie przedstawione Na Konwencie, i relację dyrektora Biura o wynikach rozmów w Radzie d/s Narodowści i Ministerstwie Kultury w Pradze, oraz w Zarządzie Krajowym „Wspólnota Polska” w Warszawie.

JESIENNE DNI FOLKLORU – zorganizowała w Domu PZKO w Orłowej-Lutyni Rada Obwodu orłowskiego wspólnie z Sekcją Folklorystyczną ZG w dniu 22. 10. Odbyło się seminarium tematyczne i koncert. Wystąpienia prelegentów w seminarium folklorystycznym dotyczyły tematów związanych z kulturą ludową Zagłębia (karwińsko-orłowskiego): Wincenty Szeliga – Ciekawostki ludoznawcze, Jan Szymik – Zagłębiowskie piarstwo ludowe, Wiesława Branna – Strój laski, jego historia i współczesność, Władysław Milerski – Staropolszczyzna w nazwach osobowych, Józef Chmiel – Zabytki starej Karwiny. Stanisław Orszulik przedstawił filmy video zrealizowane na PZKO-wskich imprezach. Natomiast po południu, na scenie orłowskiego Domu Kultury, ZPiT „Górnik” przedstawił swój jubileuszowy program, wyćwiczony z okazji 40-lecia założenia zespołu.

TL ;; BAJKA “- spędziła pracowity tydzień w Toruniu i okolicy grając dla dzieci z województwa toruńskiego. Było to na zaproszenie toruńskiego Oddziału Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” i Toruńskiego Towarzystwa Kultury. Zespół „Bajki” występował pięciokrotnie: w Sławkowie, Golubiu-Dobrzyniu i Toruniu.

Spektakle obejrzało 1100 młodych i starszych widzów. Uczestniczył też w Toruńskich spotkaniach Teatrów Lalkowych. Trochę również zwiedzał. Głównym celem wyjazdu było jednak podreperowanie budżetu, co częściowo się udało.

KONWENT PREZESÓW – trzeci w tym roku, odbył się 25. 10. w Klubie PZKO w Cz. Cieszynie. Gremium prezesów była przedstawiona przez inż. Halinę Gawlas analiza gospodarowania w Piaście. Wokół tej problematyki rozwinęła się największa dyskusja. Padły propozycje udzielenia spółce „PC” pożyczek przez Koła, podniesienia składki członkowskiej-ta druga propozycja znalazła natychmiast przeciwników argumentujących, że spowoduje to masowe występowanie z PZKO. Sprawa pożyczki od Huty wzbudziła także wątpliwości. Pełnomocnik, inż. E. Macura informował o krokach podejmowanych w tej sprawie. Uchwała 2 –3/94 podjęta przez Konwent: Konwent przyjmuje do wiadomości analizę gospodarowania spółki z o.o. „PC” za 1. półrocze . Poleca Zarządowi Głównemu i Radzie Nadzorczej zważyć możliwości zrealizowania pożyczek z Kół PZKO dla spółki „Piaś Company”. Uchwała 3 – 10/94 – Konwent przyjął informacje o organizowaniu Walnych Zebrań, propozycjach w sferze kultury związkowej i głównych zamierzeniach PZKO w roku 1995. Konwent przyjął także informację przedstawiciela Ruchu Politycznego „Coexistentia-Wspólnota” o wyborach komunalnych i tworzonych przez Ruch listach polskich kandydatów.

W TRZANOWICACH JUBILEUSZOWO – Zarząd Miejscowego Koła urządził dla swych członków, którzy w tym roku obchodzili okrągłe urodziny, spotkanie towarzyskie. Przebiegało na ludowo – każdemu jubilatowi zaśpiewano jego ulubioną pieśń.

Były też wiersze z okazji...Spotkanie przebiegające w przyjacielskiej atmosferze prowadził sekretarz Koła, p.Otto Wojczek, wiersze recytowała dr. Danuta Jaworek, na akordeonie akompaniował do wspólnego śpiewania dr. J. Wierzgoń. Postanowiono takie jesienne spotkania organizować co roku. Warto zaznaczyć, że trzanowicki Dom PZKO był pierwszym, wybudowanym na naszym terenie, w roku 1967.

„KAWIARENKA POD PEGAZEM”- odbyła się po raz kolejny 28.10., w jabłonkowskim Domu PZKO. Poświęcona była promocji książek zaolziańskich literatów. Najnowsze pozycje omówił dr. Wiesław Malicki, były pracownik Śląskiego Instytutu Naukowego w Opolu. Fragmenty utworów prezentował Karol Suszka a spotkanie prowadzili Wilhelm Przeczek i Jan Pyszko. W drugiej części spotkania przedstawiła się wybitna poetka Irena Wyczółkowska z Opoła, autorka kilku tomików poezji. Gościem „Kawiarenki” był również poeta i dyrektor Brzeskiego Centrum Kultury, Janusz Wójcik. W trakcie spotkania została omówiona przygotowana do druku publikacja „Kawiarenka pod Pegazem”, której redaktorem jest dr. Wiesław Malicki.

LISTOPAD 1994

FRESK FRANCISZKA ŚWIDRA – ujrzał ponownie światło dzienne po 60. latach. Nasz czołowy plastyk, nestor wśród zaolziańskich artystów, członek Sekcji Plastycznej ZG, namalował ten fresk w roku 1933, jako młody absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, na ścianie pracowni plastycznej górnosuskiej podstawówki. W czasie wojny fresk został zamalowany i przez następne lata pokrywały go kolejne

warstwy farb. Został zapomniany, a ci którzy go pamiętali myśleli, że został zniszczony. Przypadkowo, niedawno odkryty, okazał się przetrwać w stosunkowo dobrym stanie. Jego restauracji podjął się sam twórca, dziś 83-letni Franciszek Świder. Do realizacji tego przedsięwzięcia pomógł mu miejscowy Urząd Gminny i prywatni sponsorzy. 5 listopada, po 7. tygodniowych pracach restauracyjnych, fresk został odsłonięty. Zajmuje powierzchnię 11,5 m kw. Składa się z trzech części: scena z życia rodzinnego, obowiązek szkolny i zabawa dzieci. Długość tryptyku wynosi 6,5 m. W uroczystości wzięło udział kilkadziesiąt osób - koledzy artysty, jego wielbiciel, przyjaciele, władze gminy, najbliższa rodzina. O życiu artysty i jego dokonaniach mówiła dyrektor szkoły, p. Apolonia Mrózek. Uroczystość uświetnili chór MK PZKO „Sucha” i szkolny, harcerski zespół „Przygoda”.

POLSKA KSIĄŻKA – Wystawę Książek Polskich Wydawców otwarto 11 listopada w Klubie PZKO na ul. Bożka w Cz. Cieszynie. Organizatorami byli ZG PZKO, hurtownia księgarska państwa Wirthów i Głos Ludu. W wystawie uczestniczyło 16 polskich oficyn wydawniczych, które zaprezentowały ponad 500 tytułów książek. Oprócz wątków komercyjnych i propagatorskich, do otwarcia wystawy doszło głównie z okazji Święta Niepodległości RP. To właśnie 11 listopada, przed 76 laty, po 123 latach niewoli, Polska odzyskała niepodległość. Przypomnił o tym prezes ZG podczas zagajenia wernisażu. Patronat nad wystawą objęła rozgłośnia „Radio Bielsko”. Organizatorzy liczą z tym, że wystawa stanie się w Czeskim Cieszynie imprezą tradycyjną.

Tegoroczna wystawa trwała od 12.–14. 10. Cieszyła się dosyć dużym zainteresowaniem. Zwiedziło ją ponad tysiąc osób, młodzież gimnazjalna, szkoły podstawowe, bibliotekarze, przedstawiciele instytucji kulturalnych, księgarni. Kupowano książki, nawet te droższe, widocznie już z myślą o świętach Bożego Narodzenia.

JUBILEUSZ DYRYGENTA – ofiarny społecznik, chórzysta orłowskiego „Hasła”, długoletni dyrygent dolnolutyńskiej „Lutni”, Alojzy Bagiński obchodził 70. urodziny. Na uroczystości, która odbyła się 14. 11. W Domu Kultury, życzenia składali władze Lutyni Dolnej, przedstawiciele Zrzeszenia Śpiewaczo-Muzycznego i ZG, oraz zespół, którym dyryguje już ponad 40 lat. Jubilatowi wręczono wysokie odznaczenie – Odznakę Honorową „Złotą z Laurem” Polskiego Związku Chórów i Orkiestr w Warszawie. Został tak oceniony ogromny wkład Alojzego Babińskiego do działalności PZKO-wskich chórów.

SPOTKANIE ŚPIEWAKÓW – Zrzeszenie Śpiewaczo-Muzyczne ZG urządziło 19. 11. w sali hotelu Piast, towarzyskie spotkanie PZKO-wskich chórów i tych, które należą do Zrzeszenia. Wzięły w nim udział: „Lutnia”, Chór Nauczycieli Polskich i z nim połączone orłowskie „Hasło”, darkowska „Lira”, „Ropica” wspólnie z „Godulanem” z Trzycieża, frysztacka „Kalina”, „Dźwięk” z Karwiny-Raju, trzyniecki „Hutnik”, nawsiańska „Melodia”, oraz czeskokocieszyńskie „Collegium Cantorum”. Każdy chór zaprezentował się dwoma pieśniami. Chóry, które były na Festiwalu Chórów Polonijnych w Koszalinie zaśpiewały wspólnie „Piosenkę Dudarza” I.J. Paderewskiego. Po koncercie odbyła się zabawa towarzyska. Grała orkiestra „Frak” p. Józefa Kunschkego.

„HARFA” – chór mieszany czeskokocieszyńskiego Koła PZKO urządził 22. 11. W Teatrze w Cz. Cieszynie, „Koncert Jesienny” na cześć swego założyciela, prof. Karola

Hławiczki, w 100-lecie jego niedożytych urodzin. Oprócz „Harfy” koncertowało również „Collegium Cantorum”, solowe pieśni wykonał tenor Władysław Czepiec. Honorowymi gośćmi koncertu byli córka kompozytora i brat.

KONKURS CZYTELNICZY – jego finał, dla młodzieży szkół podstawowych odbył się 23. 11. w Klubie PZKO w Cz. Cieszynie. Tematem był „Szatan z siódmej klasy” Kornela Makuszyńskiego. Organizatorami byli ZG PZKO, Oddział Biblioteki Regionalnej w Karwinie, współpracowała Scena Polska TC. W finale, który poprzedziły eliminacje w szkołach, wzięło udział 13 trzyosobowych drużyn. Uczniowie powinni byli przeczytać książkę, obejrzeć inscenizację teatralną, oraz poznać życie i twórczość autora. Najlepszymi okazali się uczniowie PSP z Mostów k. Jabłonkowa, drugie miejsce ex aequo zajęły drużyny z PSP w Błędowicach i Karwiny-Nowego Miasta, trzecie PSP z Lutyni Dolnej. Nagrody wręczyła wraz z aktorką Sceny Polskiej Wandą Dytko (odtwórcznią Wandzi w inscenizacji), Helena Legowicz.

„PRZEŁĘCZ” – chór mieszany Miejscowego Koła PZKO z Mostów k. Jabłonkowa, obchodził 26. 11. jubileusz 40-lecia swego istnienia. Kontynuuje on 65-letnią tradycję zorganizowanego, polskiego śpiewactwa w tej miejscowości. Pełna sala Domu PZKO kwitowała z uznaniem ambitny repertuar zespołu, występy solistów, p. Elwiry Zwyrtek i Władysława Czepca, oraz kierownictwo artystyczne pani dyrygent Haliny Niedoba. W drugiej części koncertu wystąpił gościnnie górnosuski, męski zespół wokalnoinstrumentalny „Gama” z piosenkami „z tamtych lat”, przyjmowanymi z aplauzem przez zgromadzoną publiczność. Zarząd Główny PZKO ocenił chór „Przełęcz” srebrną odznaką „Zasłużony dla Związku”, ZG Polskiego Związku Chórów i Orkiestr w Warszawie, przyznał chórowi „Złotą Odznakę Honorową” natomiast pani dyrygent została odznaczona „Złotą Odznaką Honorową z Laurem”. Na sali było wiele osób, dawniej związanych z chórem Jubilatem.

PAMIĘĆ O MACIEJU – W Domu PZKO Miejscowego Koła w Jabłonkowie spotkali się 27. 11. ci, którym bliska pozostała postać tragicznie zmarłego przed 10-laty Ludwika Cienciały, zwanego Maciejem, którego na Zaolziu znali chyba wszyscy. Z Władysławem Niedobą – Jurą spod Gronia, tworzyli niezapomniany duet, który na estradach całego regionu, scenach teatrów bawił swym humorem wszystkich po obu stronach Olzy. Ludwik Cienciała był autorem wielu tekstów, zbieraczem anegdot i atrybutów naszej historii. Punktem kulminacyjnym jabłonkowskiego spotkania był uroczysty Wpis do Złotej Księgi PZKO.

W imieniu Zmarłego, Wpisu dokonała jego córka, w obecności prezesów: ZG i Miejscowego Koła. Pieśni chóru „Gorol” przeplatały wspomnienia członków tego zespołu J. Jachnickiego, W. Młynka, W. Niedoby –Jury i innych. Tadeusz Filipczyk czytał jego teksty i dowcipy. Daniel Kadłubiec podkreślił w swoim wystąpieniu, że komizm w cieszyńskiej kulturze ludowej jest zjawiskiem niepowtarzalnym i nie można zapominać tych, którzy go tworzyli

ZEBRANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO – odbyło się 29. 11., głównymi tematami obrad było m.in.: informacja o działalności Sekcji Sportu i Turystyki przy ZG, projekt PZKO na rok 1995 do Ministerstwa Kultury, wyniki działalności spółki z o.o. „Piast Comp.” po III.kwartale 94 r., delegacje na Walne i inne. Działalność SSiT przedstawił dyrektor Biura . Z ramienia ZG sekcją kieruje p. A. Franek. Większość imprez, które Sekcja organizowała była odnotowana w poprzednich rozdziałach. Oprócz tego nawiązano współpracę z Miejskim Ośrodkiem Sportu, Turystyki i Rekreacji w

Jastrzębiu-Zdroju, z Polskim Komitetem Olimpijskim, w trakcie są działania w celu przygotowania reprezentacji PZKO na Polonijne Igrzyska Sportowe w Krakowie w r.1995. ZG zaakceptował działalność Sekcji w tym zakresie, oraz polecił, po dyskusji na tematy ogólne młodzieży związkowej, spenetrowanie działalności Klubów Młodych, które jeszcze są przy Miejscowych Kołach, z możliwością ich aktywizacji.

Została przyjęta informacja dyrektora Biura o jego rozmowach w Pradze w Ministerstwie Kultury i z przewodniczącym Rady d/s Narodowości, Igozem Němcem, o ostatecznej wersji projektów PZKO do MK na r. 1995 i o terminie wizyty Rady na Zaolziu. Informację o gospodarowaniu spółki „PC” za trzy kwartały przedstawił jej pełnomocnik, inż. E. Macura. Stratę zdołano w tym czasie obniżyć o 48 tys. Kc.(wynosiła ona na końcu listopada 628 695 koron). Stereo Club hotelu wynajęto na okres 3 lat przedsiębiorstwu sprzętu elektrycznego za opłatą 20 tys./ za miesiąc.

Na wniosek Rady Redakcyjnej, ZG uchwalił podniesienie ceny „Zwrotu” na 10 koron z powodu wzrostu kosztów produkcji. Ustalono delegacje członków ZG na Walne Zebrania w grudniu.

GRUDZIEŃ 1994

CHÓRY PZKO – wskie „Harfa”, „Lutnia”, „Przełącz” i „Hejnał – Echo”, występowały 4. 12., na zaproszenie Śląskiego Oddziału Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, w katowickich świątyniach, dając Barbórkowe Koncerty. Towarzyszyły im katowickie chóry „Słowiczek”, „Hejnał” i „Dei Patris”. Na uroczystym spotkaniu chóry nasze były podejmowane przez przedstawicieli katowickiego śpiewactwa i górniczych działaczy związkowych.

WYDAWNICTWO – wyszedł kolejny, 31. rocznik Kalendarza Śląskiego na rok 1995. Redaktorem jest p.Otylia Toboła, układ graficzny Kazimierz Santarius, okładkę projektował Bronisław Firla. Ta tradycyjnie przez PZKO wydawana publikacja, zawiera na 160 stronicach wiele ciekawej lektury, prozę i poezję, ciekawą grafikę i zdjęcia, kalendarium Są wspomnienia i artykuły historyczne. Jak to w kalendarzu bywa, każdy w nim coś dla siebie ciekawego znajdzie i odniesie jakąś wiedzę.

PZKO – wska SOLIDARNOŚĆ – Zarząd Miejscowego Koła w Rychwałdzie zwrócił się przed czasem z apelem do swych członków o pomoc finansową na remont dachu swego Domu PZKO – dawnej polskiej szkoły. Zareagowali prawie wszyscy członkowie. Wpłynęły nawet dary od byłych Rychwałdzian, mieszkających w Polsce i w W. Brytanii. Zebrano ponad 20 tys. Kc., odpracowano bezinteresownie wiele godzin przy remoncie. W ten sposób udało się wspólnymi siłami uratować rychwałdzką siedzibę PZKO przed zniszczeniem.

WALNE ZEBRANIA – odbywały się w Kołach PZKO od początku listopada. Ich celem jest podsumowanie działalności i wytyczenie zadań dla zarządów na przyszłą dwuletnią kadencję. W grudniu miały się odbyć zebrania w 13 Kołach. Jednym z nich było Walne MK w Suchej Górnej, które odbyło się 4. 12. Koło może pochwalić się bardzo aktywnymi zespołami: „Suszanie”, chór mieszany „Sucha”, oktet męski „Gama”. Są znane z licznych występów po obu brzegach Olzy. Aktywnie działają Klub Młodych i Klub Kobiet. Szczególnie cieszy górnosuszan, że w ich Klubie Młodych spotyka się i aktywnie pomaga Kołu kilkadziesiąt młodych ludzi. Koło prowadzi wzorowy przykład współpracy nadgranicznej z Bielskim Centrum Kultury.

Jest to współpraca zarówno kulturalna, jak gospodarcza, która szczególnie jest Kołu przydatna przy aktualnym remoncie Domu PZKO.

Darkowskie Koło działa w innych, trudniejszych warunkach. Na skutek szkód górniczych mieszkańcy wyprowadzili się do innych dzielnic Karwiny, lub innych miejscowości. Pomimo tego, wracają do swego Koła, urządzają imprezy. Na Walnym zjawilo się 67. członków, tj. 32% z bazy członkowskiej, co nie zdarza się w Kołach pracujących w lepszych warunkach. Najaktywniejszym zespołem jest chór mieszany „Lira”, należący do ścisłej czołówki naszych zespołów chóralnych. Jak w innych Kołach, aktywne są w darkowskim Kluby Kobiet i Seniora. Koło zorganizowało w ciągu roku kilka imprez zapraszając zespoły z innych miejscowości.

PRZEDŚWIĄTECZNY OKRES – sprzyja spotkaniom, refleksjom i wspomnieniom. Tzw. wigilijkowe spotkania urządzane są w większości naszych Kół. Organizują je samodzielnie kluby i zespoły. W Domu PZKO w Błędowicach spotkało się kilkudziesięciu działaczy z Klubów Seniora w poszczególnych Kołach. Zapoznali się z warunkami, w jakich Miejscowe Koło działa, wymieniali własne doświadczenia. Inicjatorem spotkań jest p. Józef Folwarczny, prezes Klubu, zawsze pełen pomysłów.

W wędryńskiej „Czytelni” zebrało się ponad 50 osób. Szef Klubu Seniora, p. Józef Kaszper prowadzi go już 11 lat. Uroczysty nastrój wprowadziły nie tylko świąteczne atrybuty: choinka, świece, ciastka, orzechy i owoce, ale przede wszystkim, słowo mówione, liryczna poezja W. Młynka, A. Kupiec, E. Milerskiej, opowiadania i wspomnienia z czasów już odległych, wspólne śpiewy i na koniec wzajemne życzenia. W Skrzeczoniu, wigilijka była połączona ze spotkaniem z tegorocznymi jubilatami Koła.

Wigilijkowe kolędowanie było w Jabłonkowie, Hawierzowie-Mieście, Karwinie-Nowym Mieście, Karwinie-Sowińcu, Frysztacie, Stonawie i innych MK PZKO.

JUBILEUSZ ZWROTU – w grudniu 1949 roku wyszedł 1. numer Zwrotu – aktualnie: miesięcznik społeczno-kulturalny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w R.C. 45 lat minęło, kiedy na polecenie ówczesnego redaktora naczelnego Głosu Ludu Andrzeja Kubisza, sekretarka GL Bronisława Babilon załączyła do paczek kierowanych ze świątecznym GL do Kół PZKO i SMP, również Zwrot. Spełniło się życzenie wielu działaczy o wydawaniu w ramach PZKO własnego pisma. Jego losy opisane zostały w 541. numerze, t.j. 12/94 Zwrotu. Aktualną redakcję tworzą: redaktor naczelna Dorota Havlik, redaktorzy Elżbieta Strózczyk i Franciszek Bałon, Sekretarka Gabriela Łojek.

AKADEMIK – Jak corocznie studenci otworzyli sezon karnawałowy na Szczepana, 26.12. w Piaście. Pomimo początkowych trudności, bal zorganizowano – przygotowali go, przy wydatnej pomocy Antoniego Łacka z Biura ZG, akademicy z ostrawskiej SA „J”. Bawiono się we wszystkich lokalach. Biletów zabrakło. Grał zespół „Vega”, występowała „Olza” i pary taneczne dziecięco-młodzieżowego zespołu z Milikowa.

ZEBRANIE ZG – 27.12., miało w programie m.in.: plan i terminy zebrań Zarządu Głównego w roku 1995, kalendarz imprez w r. 1995, ogólne podsumowanie minionego roku. W kwestii pełnienia uchwał, przyjęto wnioski inż. E. Macury przesunięcia sprawozdania z działalności spółki „PC” za rok 1994 ze stycznia na luty 1995. T. Puchała zaproponował przesunąć omawianie działalności Klubów Młodych na marzec 95. Dalej, podjęto uchwały: 1,2 – 12/94 – ZG zaakceptował przedstawiony program imprez na r. 1995, członkowie zobowiązali się do wzięcia aktywnego udziału w Walnych Zebraniach w/g ustalonego rozpisu. Na styczeń było zgłoszonych 27 zebrań.

Uchwała 3 – 12/94 – ZG omówił informację z GL, że MK PZKO w Karwinie-Nowym Mieście zgłosiło akces do Kongresu Polaków i akces ten został przez Radę Polaków przyjęty.

ZG uważa to postępowanie za niezgodne ze Statutem Kongresu Polaków, który przewiduje zgłoszenie i przyjmowanie całej organizacji, i za kolejną próbę rozbicia struktór PZKO. Uchwała 4 – 12/94 – ZG przyznał nagrodę w wysokości 2000.- koron Tadeuszowi Wratnemu z Karwiny, za projekt plakatu na Festiwal PZKO 1995.

W związku z mającą nastąpić likwidacją Filii Urzędu Szkolnego (dla polskich szkół), uchwalono wysłać w tej sprawie protest do Ministerstwa Szkolnictwa RC.

Skończył PZKO-wski rok 1994. Życie związkowe skomplikowało się zaraz na jego początku, kiedy Zarząd Główny, bez uprzedzenia ze strony władz państwowych, znalazł się w dramatycznej sytuacji finansowej. Cały rok trwały dyskusje i poszukiwania sposobu wyjścia z impasu. Zwracano się z interwencjami i wyjaśnieniami do władz, szukano wsparcia w Polsce. Poczyniono radykalne pociągnięcia personalne zwalniając 8 pracowników z Biura ZG, kilkunastu z hotelu Piast.

Z tymi, których zwolniono, trzeba było się finansowo rozliczyć w/g obowiązującego Kodeksu Pracy. To było dodatkowe nieprzewidziane obciążenie finansowe Biura. Zostały opracowane nowe zasady działalności. Ci pracownicy, którzy pozostali, prowadzą po kilka sekcji – pomimo tego, większość sekcji, zespołów i klubów nie osłabiła swojej działalności. Teatr Lalkowy „Bajka”, dla którego 8 członków zespołu nie przewidziano w dotacji Ministerstwa Kultury środków na płace, nie przerwała swych występów dla 3,5 tys. przedszkolaków i uczniów PSP. Odnotowuje to i ta kronika. Hotel Piast, niestety, nie przyniósł oczekiwanych efektów, co miało uniezależnić PZKO od dotacji, i łaski darczyńców. Według opracowanej przez Radę Nadzorczą spółki „Piast Comp.” analizy gospodarowania w Piaście w roku 1994, zanotowano jednak postęp: w drugim półroczu obniżono straty o 94 tys. koron, doszło do znacznego obniżenia kosztów, wykorzystanie hotelu podniosło się do 40%, ale to za mało - potrzeba, w/g analityków, 60%. Plan zaciągnięcia pożyczki w wysokości 2,5 mil.Kc nie udało się zrealizować. Bank Inwestycyjny odmówił jej udzielenia pomimo wcześniejszych obietnic.

Rada Ekonomiczno – Organizacyjna ZG opracowała analizę gospodarowania Biura i struktór organizacyjnych podlegających Zarządowi Głównemu. Sumując dochody i wydatki wydziałów, sekcji, zespołów, klubów i pomocniczych jednostek gospodarczych, wynik gospodarczy jest ujemny: powstała strata w wysokości 842 tys. koron. Z tym balastem przechodzimy do roku następnego.